

TRANSILVANIA.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese câte 2 cóle pe luna si costa 2 florini val. austr., pentru cei ce nu sunt membrii asociatiunei.

Pentru strainatate 6 franci (lei noi) cu porto postei.

Abonamentul se face numai pe câte 1 anu intregu.

Se abonédia la Comitétulu asociatiunei in Sibiiu, séu prin posta séu prin domnii colectori.

Sumariu: In memori'a lui Augustu Tr. Laurianu. — Recensiune asupr'a unui opu premiatu de càtra academi'a romana in sesiunea sa din anulu 1881. — Flor'a phanerogama din fostulu districtu alu Naseudului (urmare). — Analis'a opului titlatu Studie asupr'a constitutiunei romaniloru. — Procesu verbalu alu siedintiei comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu tienuta in 28 Februariu 1881. — Procesu verbalu alu siedintiei comitetului tienuta in 11 Martiu 1881. — Catalogu atfabeticu asupra cartiloru aflatóre in bibliotec'a Asociatiunei de Petra-Petrescu.

In memori'a lui Augustu Tr. Laurianu.

Doctoru in filosofia si artele frumóse, profesoru si decanu la facultatea de litère in Universitatea din Bucuresci, membru alu academieii romane si alu altoru societati scientifique, aucturu alu mai multoru opuri scientifique etc.

Solemnitatea ingropatiunei lui Augustu Tr. Laurianu a fostu una din cele mai rare din câte a vediutu vreodata capital'a Romaniei. De inaintea universitatiei si la mormentu s'au tinutu cu acea ocasiune de càtra profesori si alti barbati de litere câteva discursuri funebre, care daca s'aru aduna la unu locu, aru da o carte de 7—8 cóle. Unulu din amicii cei mai vechi si mai doiosi, totodata colegu alu lui Laurianu, dn: Georgie Sionu ii tinu unu discursu, care de si scurtu, a facutu impresiune singulara asupra ascultatoriloru. Laurianu merita intru tóta poterea cuventului cá se i se conserve memori'a si in acestu organu alu asociatiunei; de aceea in strimtórea de spatiu ce ne stà la dispositiune, facemu locu incai cuventelor dlu Sionu, care a disu:

„Eata-ne adunati cá se aducemu ultimele onori re-masitieloru unui omu care, stingendu-se, parascesce lumea acésta, pe care o putemu numi valea desfatariloru si a amaratiuniloru!

O trista si durerósa datoria imi impune sarcin'a se facu panegiriculu acestui omu, alu carui nume este atátu de mare si a carui esistencia fostu atátu de distinsa intre muritori. Dar fi-voiu óre in stare se adunu intr'unu manunchiu tóte reminiscentiele câte suntu legate de memori'a acestui omu ilustru si se spunu totu adevèrulu asupra vietii lui?

Laurianu! Eata unu nume, care de patrudieci de ani este cunoscutu si popularu in cetatea nóstra!

Laurianu! Eata o figura, pe care nu numai cei ce l'amu cunoscutu nu vomu uita-o, dar pe care multe generatiuni viitóre voru cerceta-o!

Laurianu! Eata o ilustratiune literara, pe care ne-amu deprinsu a o privi incungiurata de o adeverata aureola, si imbracata cu o adeverata autoritate!

Laurianu! Dar cine era omulu acesta, la sicriulu caruia astadi se inchina cu atáta veneratiune fruntea barbatiloru nostri de statu, spum'a societatii din capitala, juni si betrani, profesori si scolari, poporu si nobilime?

Fost'au elu unu Cresus, ale carui palate sau trasuri stralucitóre ne uimia vederile? Fost'a elu de familia patriciana, boeru, nobilu, sau cu vreunu atributu de putere mare in mana?

Nu! nici unulu din titlurile vanitóse ale omenirei nu se tinea de numele seu; singurulu si uniculu titlu cu care se mandria, era titlu de dascalu, — titlu gloriosu, fiindu-cà erá unu dascalu mare, inaintea caruia toti se inclinau, — si putemu se-lu numimu mare, fiindu-cà in adevèru era unu dascalu devotatu, unu apostolu predestinatu ca se cultive spiritele și se lumineze atátea generatiuni in poporulu romanu.

De origine modesta, fiu alu unui preotu dintr'unu micu satu alu Transilvaniei, numitu Fofeldea, nascutu in 1810 resaritu din simburile amaritu alu vietiei romanesci de peste Carpati, Laurianu a esitu ca unu fenix de subu cenusi'a sa si s'a desvoltatu cá unu gigante pentru binele si onórea numelui de romanu.

Catre capetulu secolului trecutu o pleiada de ómeni insemnati se aratase in Transilvani'a, cu missiunea de a face se se renasca natiunea romana, multu timpu amòrita sub barbari'a timpiloru; dar aceea pleiada cunoscuta sub numele lui Petru Maioru, Cichindealu, Clainu, Sincai si Lazaru, càtre inceputulu secolului nostru se stinsese si numai dupa doue trei dñecimi de ani, de pe la 1830 incóce, incepù se se formeze noua pleiada, compusa din discipoli totu atátu de vigurosi, din nisce nume nu mai puçinu venerate, precumu: Cipariu, Barnuti, Baritiu, Aronu Pumnu, Muresianu, Maiorescu si Laurianu.

Multu au lucratu acesti barbati in directiunea renascerei nationale, colosale au fostu lucrarile lor comparate cu puterile individuale ale omului si eterna va fi memori'a lor intre romani. Dar eata ca unu alu cincilea din acesti barbati se duce dintre cei vii; abia doi, Cipariu si Baritiu, mai supravetiuescu. Fia glori'a lor eterna!

Dar câte suveniri nu ne reamintesc acestu barbatu, alu caruia nume 40 de ani ne-amu deprinsu a'lu venera, si a caruia perdere cu dreptu cuventu o deplangemu astadi. La câte fase ale istoriei contimpurane n'a luat elu parte! La câte lanturi utile n'a servitu elu ca inelu de fortia si de legatura!

Laurianu, dupa ce si-a facutu studiele secundarie in Transilvani'a si cele superiøre in Vien'a, la 1840 a debutatu cu publicatiunea unui opu, care a facutu o insemnata sensatiune in lumea invetiata. Acestu opu, scrisu in limb'a latina, sub titlu *Tentamen criticum*, intr'unu timpu cându inamicii natiunei nòstre ne contestau originile, avu de scõpu a proba latinitatea si romanitatea nòstra; de atuncea, si inca pàna astadi, cugetatorii si filosofii cei mari ai Europei afla in acèsta opera adeverate sorginti, probe si documente spre a apera caus'a nòstra, dupa adeverat'a ei dreptate.

Acèsta lucrare, plina de eruditiune, a datu autoriului titlulu si reputatiunea ce pe dreptu o merita. Guvernulu Romaniei la 1842 ilu invità si-i oferi catedr'a de filosofia in liceulu embrionariu din S-tulu Sava. Aici Laurianu aretà mai cu sèma ce sciea si ce putea. Alaturi cu carier'a profesoralã, elu isi deschise unu locu insemnatu in aren'a tuturoru misicãrilor inteligentiei romane. Elu se distinse nu numai ca filosofu, ci si ca istoricu, ca archeologu si ca filologu. In colaboratiune cu nemuritoriulu Balcescu si alti tineri studiosi, cari cugetau si meditau la unu viitoriu mai frumosu pentru Romani'a, cu respandirea ideiloru patriotice si democratice, elu contribui, putemu dice, la inflacararea generatiuniloru tinere, cari au facutu miscarea nationala din 1848. Principiiloru lui, propagate dupa aceea de câte atati discipuli si adepti, datorimu, pòte, in mare parte transformarea sociala, in care pasimu mereu de treidèci de ani încòce.

La 1848, in ajunulu esplosiunii nationale din Bucuresci, Laurianu trebui se sbòre peste Carpati, unde numele, esperienti'a si inteligenti'a lui ilu faceau necesariu. In diu'a de 15 Maiu, cându peste 40 mii de Romani se adunasera la Blaju spre a se consulta cumu se scape de sub legile cari 'i tìneau ca iloti, vediut-anu pe Laurianu, pe tribun'a din piatì'a numita Campulu Libertatii, vorbindu poporului despre drepturile sale istorice si politice si essortându'lu la sacrificiulu capitalu, care spera se aduca emanciparea s'a. Elocuenti'a s'a, demna de timpii antichi, inteligenti'a sa superióra, cunoscintiele sale necontestate, ilu desemnau între fruntasii conducatori ai popòrului. Laurianu atuncea, in entusiasmulu seu patrioticu, uità si de carier'a sa si de famili'a sa din Bucuresci, si se devotà causei nationale din Ardealu. Forti'a evenimenteloru facu din profesoru unu omu politicu si

unu generalu. Vertejulu resbelului civilu dintre Romani si Unguri ilu luà inainte. Ca membru principale alu Comitetului diriginte a-lu intereselor nationale, trebui se organizeze aperia, sau mai bine disu, lupt'a sangeròsa ce apucase a se incinge. De-câte ori viati'a sa a fostu amenintiata si de câte ori se pusesse pretiu pe capulu seu!

Dupa incetarea resbelului civilu, earasi forti'a evenimenteloru ilu duse la Viena, spre a solieita la Curtea imperiala, ca reprezentantu alu poporului, drepturile ce se cuvenia natiunei dupa istori'a si dupa sacrificiele ce facuse pentru caus'a monarchiei. Sufletulu seu in sa fu amaritu vediendu ca dupa atata sacrificiuri, nu putea dobandi nimica. Elu atunci voi se reintre in Romani'a, dar aici portile 'i erau inchise. Guvernulu conventiunii de la Balta-Limanu trecuse numele seu in list'a proscriiloru condamnati a manca in strainatate pànea esilului. De si nu luase parte, fiindu-ca nu era in tièra, la evenimentele de la 11 Iuniu, totusi numele seu fusese indicatu ca revolutionariu, periculosu pentru linistea si securitatea publica.

Me aflamu in corespondentiã cu Laurianu: facusemu cunoscinti'a lui pe Campulu libertatii de la Blaju, si ne dedesemu man'a ca se lucramu si amendoi, cându ocaziunea aru veni. Acea ocaziune se si presentà. In anulu 1851 Moldov'a se bucura de domni'a patriotica a Bunului Grigòrie Ghica. Eu aveamu unu micu rol in administratiunea instructiunii publice: me bucuramu de confidenti'a Domnitorului si a ministrului seu N. Ghica Comanescu. Era necesitate de o reorganizare a scòleloru. Barbatii capabili lipsiau. Atuncea propusei se se chiami pe Laurianu. Domnitoriulu consimti si fu fòrte fericitu cându ilu cunoscù.

Laurianu fu numitu inspectoru alu scòleloru, si in acèsta calitate isi indeplini missiunea cu competinti'a cunoscintielorु sale solide, cu zelulu si devotamentulu in herentu sufletului seu romanescu. Dupa densulu fura adusi din Transilvani'a si alti profesori distinsi: Barnuti, Suci, Papiu, cari au fostu destinati a face atate servicii tiei si a forma atatia elevi demni de onòrea nationala.

Sub nefast'a Caimacamia din Moldov'a a lui Vogoride, Laurianu avendu a suferi multe desplaceri, parasi Iassii si veni in Bucuresci in anulu 1858. Sub Caimacami'a lui Alessandru Voda Ghica repatriarea emigratoriloru ne mai fiindu impedicata, Laurianu potu se se intòrca la caminulu seu. Aici se devotà din nou carierei si profesiei sale didactice. Ca membru alu fostei Eforii a scòleloru, ca bibliotecariu, ca profesoru, ca decanu alu facultatii, elu si-a urmatu cu devotamentu apostolatulu: tot-d'a-una consciintiosu in datoriile sale, laboriosu, lucrandu mereu in directiunea luminarii nationale, publicandu mereu carti didactice si instructive, reversandu neincetatu tesaurele vastei sale cugetari, elu era modelulu celu mai respectabile alu laboriositatii, tipulu celu mai perfectu alu invetiatorului.

La constituirea societatii Academice in apulu 1867 fiindu unulu din cei antai chiamati, a purtatù mai multi

ani sarcin'a de presedinte dupa voturile colegiloru sei. In lucrarile acestei societati a avutu ocasiune a da forma si corpu indelungeloru sale studii si sistemei limbistice. Cu o staruintia si cu o labóre admirabile a facutu, cu colaborarea regretatului seu colegu academicu Massimu, proiectulu de Dictionariu alu Limbei romane, — lucrare colosala, care pentru multe generatiuni viitoare va servi ca tesauru de consultatiune, — lucrare admirata de mare parte din filologii straini, cari s'au ocupatu si se ocupa de limb'a nóstra.

Suntu prea debile puterile mele, mai alesu in mentele de fatia, spre a putea face completa biografia a acestui barbatu ilustru. Bine meritata era veneratiunea nóstra pentru elu câtu traiá, si mai bine meritate voru fi regretele nóstre pentru memori'a lui. A spune mai multe, aru fi a-lu lauda, si atuncea s'aru turbura pacea sufletului seu. Laurianu nu se laudá pentru lucrurile bune ce le facea, si nici îi placea se asculte pe altii laudandu-lu.

In faptele si purtarile vietii sale publice sau private, elu nici-o-data nu s'a constradisu cu principiile filosofice si morale, pe cari le profesá de pe catedra.

Cá cetatianu, a fostu totu-d'a-una corectu, liberalu, popularu, patriotu, francu si onestu. Cá parinte de familia, cá soçiu, cá tata, a fostu doiosu si iubitoriu cá unu copilu. In adeveru toti acei ce au asistatu la solemnitatea cu care s'a primitu traducerea lui Cicerone de Academi'a romana, nu voru putea uita sensatiunea de bucuria amestecata cu lacrimi a betranului, candu a vedutu ca premiatalu era fiíulu seu Dimitrie.

Acuma cându mórtea fatala a voitu a'lu rapi dintre noi, datori'a ne chiama a dá ultim'a imbratiosiare si ultim'a salutare remasitieloru sale.

Lacrimile soçiei si filoru sei intristati, suspinele amiciloru si discipoliloru sei, fia ca o libatiune adusa spre fericirea memoriei sale! Cátu pentru calea sufletului seu, se fimu consolati, se credemu cá la judecat'a cea din urma, Laurianu, intrebatu de ce a facutu pe pamentu, n'aru avea de câtu se arate operele lui si se fimu sicuri, cá va fi in regiunile celoru drepti, la drépt'a tatalui cerescu!

„Roman'a libera din 15/27 Mart.“

Recensiune

asupra unui opu scientificu premiatu de cátra academi'a romana in sesiunea sa din anul 1881.

Domniloru colegi! Mi s'a facutu din nou onórea cu totulu neasteptata, de a studia inca si ulteriórele cercetari filologice ale dlui colegu Bogdanu Petriceicu Hasdeu, coprinse in tomulu III alu opului seu. Me sciti domniloru colegi, cá eu in filologia abia pociu face pretensiunea la ceea ce se dice in arte diletantu; cu tóte acestea m'am supusu si astadata decisiunei D-Vóstre, mai alesu cá aceea este luata in spiritulu si in sensulu statuteloru nóstre. Premitu inse si ve rogu, cá se nu asteptati dela mine mai multu decâtu o simpla recen-

siune a opului ce ne stá de inainte. Spre a percurge cu ochi de criticu unu studiu atátu de aprofundatu câtu si greu, intru care auctorulu are a face cu mai bine de optudieci auctori straini si unii indigeni, ar cere aprópe totu atáta timpu si ce e mai multu, totu atáta eruditiune si patientia de feru, de care dispune, dn. Hasdeu si nu dispunu eu. Intr'aceea me voiu adopera din tóte puterile câte 'mi mai remasera pâna la etatea in care me aflu, cá prin recensiuinea mea se ve dau o icóna câtu se póte de luminósa despre marele scopu ce urmaresce auctorulu si despre mersulu ideiloru sale in tiner'a si fraged'a sciintia a lingvistice, cumu si in aplicarea ei la starea actuale a limbei nóstre, atátu acelei materne sau a dialecteloru, câtu si a limbei nationale comune, care inca totu se mai afla in formatiune vigorósa, frementandu si precipitandu-se, cá si nesce ingredientie chimice. —

Acésta parte a lucrariloru sale este titulata:

„*RSRENTE* den *ΕΖΤΡΩΝΙ*.“

De B. P. Hasdeu.

Tomul III. *Istori'a limbei romane.*

Partea I. Principie de lingvistica.

Fasciór'a I. Conspectulu sciintieloru filologice. —
Lingvistic'a in genere.

Bucuresci. Nou'a tipografia nationala. 1881.

Fasciór'a I. Care este substratul recenziunei mele, are cá si partile precedente, formatu 8° lexic: si 160 de pagine.

Acestu studiu auctorulu ilu considera cá introducere la istori'a limbei.

In prefatiune auctorulu premite, cá limb'a fiindu si ea cestiune sociale, nodulu celu mai potente sociale, daca nu chiaru temeli'a societatiei, de aci vine dificultatea de a constata adeverulu, si mai multu inca, de a face pe ceilalti se'lu intieléga si se'lu primésca, cercetandu natur'a limbei.

Dupa acestea dn. Hasdeu sustine, cá momentulu celu mai priintiosu de a constata adeverulu este, cându o cestiune a fostu dejá exagerata in dóue directiuni, si adaoge, cá acésta s'a intemplatu la noi, de una parte prin asiá numit'a, scóla a latinistiloru, de alt'a prin a slavistiloru, de unde apoi inchiaie, cá a sositu momentulu de a recurge la ajutoriulu ratiunei reci pentru graiulu romanu. Nu vorbesce aci „de limb'a literaria si cu atátu mai puçinu de limb'a scientifica in specie, ci numai de graiulu popóruului romanu. Totu aci inse auctorulu enuntia unu mare adeveru, pe care fórté multi ilu mai combatu orbesce prin cuvente, ilu constata inse totu asiá de orbesce in fapta prin scrierile si altii prin exercitiulu loru necurmatu in artea oratoria, la nenumerate ocazioni. Dn. Hasdeu adeca dice:

„Natiunea romana a facutu intr'unu scurtu intervalu nesce pasi atátu de mari si atátu de iuti pe calea progresului generalu, in câtu cerculu seu de cugetare largindu-se preste mesura, literatur'a la noi si mai alesu sciinti'a se vedu silite vrendu nevrendu, a cauta din afara unu arsenalu de expresiuni, pe care nu le afla de locu,

sau nu le gasescu dupa placu in graiulu poporului. Acelu arsenalu ni'lu procura latin'a si limbile romanice, de care ne léga gintea, curentulu de aspiratiuni, insasi proveninti'a culturai nóstre actuale.“

Asiá dice dn. Hasdeu. Dara apoi ce urmédia de aici? Urmédia cu necesitate de feru, cà ori-càtu amu voi se ne ferimu a discuta cestiunea limbii literarie sau si pe acelei scientifice, si a ne ocupa numai de graiulu poporului, ne e preste potintia. Eu unulu nici nu pricepu, cumu amu fi in stare se discutamu si se ne intielegemu noi intre noi asiá numitii carturari ai natiunei, despre graiulu poporului, fàra ajutoriulu efficace alu unei limbii scientifice. Dara si dn. Hasdeu observa indata acilea, cà „procedur'a de a forma o limba literaria comuna toturoru romaniloru, o indicase celu de antaiu, pe la finea secolului trecut, banatiénulu Paulu Iorgoviciu, a carui carte, pe o scara modesta, este pentru noi, cu totu dreptulu, ceva cá a lui Dante „De vulgari eloquio“ pentru limb'a materna a Italiei, si cà Eliadu si Asachi n'au facutu mai multu, decâtu a aplica si propaga ideile lui Iorgoviciu, unulu in Munteni'a, celalaltu in Moldov'a. Dupa acestea dn. Hasdeu adauge érasí:

„Ori-ce s'ar face, ori-ce s'ar dice, literatur'a romana, mai cu sama cea scientifica, si-a croitu déjà o limba, pe care o inavutiesce si o va inavuti mereu, nu cu elemente slavice, magiare, turce etc.; ci numai cu elemente latine. Daca latinitatea nutresce intr'unu modu aprópe exclusivu limb'a literaria englesa, de si germanica in fondu, apoi cu càtu mai vertosu ea nu póte a nu fi unic'a sorginte firésca pentru limb'a literaria romana.“

Acésta doctrina o sustine curatu si respicatu dn. Hasdeu, si dsa ar fi mai potutu adaoge, cà insasi limb'a germana ori-càtu e de germana, si ori-càtu se lauda cu marea ei bogatia, celu puçinu diece mii de cuvinte latinesci nu le-a potutu scóte cu nici unu pretiu, necumu din limb'a sa scrisa, literaria si scientifica, dara o parte din acelea a strabatutu, s'a invescutu si inradecinat pentru totudeauna chiaru in graiulu poporului germanu, in dialectele sale. Nu mai atingu acilea nimicu despre vocabulariele germaniloru de cuvinte straine, dela 20 mii pàna la 50 mii de cuvinte incuibate in limb'a loru. Si au nu totu camu asiá o patira popórale slavice câte au apucatu a inainta mai bine in cultura, incependu dela Agramu (Zagrabi'a) pàna la Prag'a, Varsivi'a, Moscva si St: Petersburg? Dara apoi cu atàtu mai puçinu se intielege la noi acésta persecutiune, pre càtu de cerbicósa, pe atàtu de odiósa, pornita de càtiva ani incóce asupra limbii latine si asupra studiului ei de càtra o parte din carturarii nostrii, intre cari se afla si de aceia, cari au se 'si multiamésca limbii latine positiunea loru ilustra in societate.

Ací inse dn. Hasdeu mai repete odata, cà „nu limb'a literaria si scientifica ilu preocupa in casulu de façia; nu literatur'a si nu actualitatea sau viitoriulu, ci numai graiulu poporanu in desvoltarea lui istorica.

Acestu scopu aplicatu la graiulu poporului romanescu l'au urmaritu mai antaiu ardelenii Georgie Sincai, Samuilu Micu, Petru Maioru, despre cari dice dn. Hasdeu, cà marimea loru trebue mesurata nu prin ceea ce ei au facutu, ci prin ceea ce voiau se face: A destepta nationalitatea romana, a o destepta cu ori-ce pretiu. „Sunteti fii ai Romei“, au strigatu ei; si romanulu sguduitu din somnu, s'a pusu pe gânduri.“ De aici apoi s'a plasmuitu dupa dn. Hasdeu si a crescutu treptatu pàna la unu non-plus ultra o directiune unilaterala in sensulu latinu; éra acésta scóla a produsu doi barbati, „de inaintea carora dice dsa, cà cauta se se inchine toti romanii: Cipariu si Laurianu (pag. IX). Cipariu a supusu celu anteiu unui studiu criticu vechile texturi romane. Laurianu pe de alta parte a presimtitu, inainte de somitati occidentale, doue dintre pârghiile (Vectis) cele fundamentale ale lingvisticeii contimpurane: neintrerupt'a continuitate dialectala si reconstructiunea tipuriloru. Cându elu dice, cà dialectulu sardu unesce Itali'a cu Spani'a, dialectulu sicilianu pe Itali'a cu Romani'a; cându elu reconstruesce apoi pentru „Tatalu nostru“ romanescu de astadi trei tipuri successive anterióre, care ilu léga cu „Pater noster“ latinu, — procedur'a póte fi necorecta, dara ide'a desvoltata mai tardiu de Schleicher, de Schuchardt, de Ascoli — e roditóre si adevératu scientifica*).

Dupa acestea sententie enuntiate de dn. Hasdeu cu atàta bunavointia pentru meritele lui Cipariu si Laurianu castigate in studiulu limbii romanesci, dsa inchiaie dicundu: „Si totusi acésta scóla, pe care o justificau impregiarile nascerei sale si latinitatea cea reala a limbii romane, trebuea se cada prin escesu“.

Asia crede dn. Hasdeu. Eu imi permitu a fi in acestu punctu de alta parere. Las cà scól'a lui Cipariu si scól'a lui Laurianu suntu doue scóle, de si inrudite, separate inse un'a de alt'a mai virtosu prin metodu, eu, inse nu o vediu nici pe una nici pe cealalta cadiute, ci le vediu numai in positiune de reserva, pàna cându isi voru alerga caii tóte incercarile anarchice, care au de scopu invederatu a falsifica nu numai materialulu limbii, dara a sparge si prin formele ei, sau cá se me folosescu si eu de terminulu lingvisticeii moderne, a'i compromitte morfologi'a. Cu acést'a nu voiu se dicu, cà aplicarea principiiloru professate de acelea doue scóle nu va suferi schimbari considerabili, ea va suferi; principiulu inse are in sinesi atàta potere de viétia, in càtu elu nu va apune nici-odata, si mai curendu va fi spulberata acea multime de hipotese fantastice, caracterisate si de dn. Hasdeu in studiulu de fatia la mai multe locuri, pe care unii lingvisti moderni isi inaltia câte o sistema, a carei viétia tîne de joi pàna mai apoi, camu pàna candu editorulu au apucatu a'i face reclamele si a o arunca pe piati'a de carti, cumu se arunca ori-care marfa. Unu exemplu fórté batetoriu la ochi, ne dà insusi dn. Hasdeu atàtu in prefatiune (pag. X), càtu si in

*) Laurianu Tentamen criticum, Viennae 1840 pag. LVII — LVIII.

corpulu cartiei dela pag. 97 si mai virtosu dela pag. 100 inainte, intru càtu desvòlta sanetosulu principiu alu cerculatiunei in limba, stabilitu de dsa si demnu de tóta atentiunea natiunei intregi.

Ací adeca este vorb'a despre „cealalta directiune unilaterală, intr'unu sensu exageratu antilatinu, sau chiaru latinofobu“, precumu o numesce dn. Hasdeu, pe care o reprezenta mai cu sama dn. Cihac in tomulu II din „Dictionnaire d' etymologie dacoroman“, cà-ci in tomulu I elu se tinea camu incoloru“. Teorii cu totulu false, contradiceri gróse, falsificari lexicografice, chiaru lipsa de onestate científica plesnesce dn. Hasdeu lui Cihac in fația, si assertiunile sale suntu preste totu ilustrate cu exemple luate din citatulu dictionariu; éra unde trage paralela intre exageratiunile betraniloru nostrii si intre ale dlui Cihac, dupa-ce mustra pe acesta si pentru nesciinti'a dialecteloru slave, Hasdeu mai adaoge:

„Nu numai cá metoda si cá onestitate científica, dara si cá principiu, exageratiunea latinomana a lui Petru Maioru este mai legitima decâtu exageratiunea slavomana a lui Cihac.“

„Petru Maioru exagerandu latinitatea graiului romanu, exagerédia unu adeveru, la care sciinti'a totu va trebui se revina, dupa ce 'si va da mai antaiu ostené'a de a inlatura trasurele cele incarcate. Cihac din contra, exagerandu slavismulu romaniloru, ba inca sub tóte punctele de vedere, exagerédia o exageratiune, care ia nesce proportiuni gigantice, pentru a deveni o curata fantoma.“

Spre a infrena exageratiunile de ambele parti, auctorulu e conviñsu despre necesitatea de a se supune graiulu romanu unui nou studiu, obiectivu, nepreocupatu, càci lumea dupa dn. Hasdeu, s'a saturatu dejá si de prea prea, si de fórte fórte, dintru o parte si din alt'a. Si acésta este tînt'a operei de fația“.

Nimicu mai legitimu decâtu acésta dorintia manifestata la locul acesta (pag. XIV).

Spre a se ajunge acelu scopu, auctorulu cere cá conditiuni absolute: 1. Deplin'a cunóscere si aplicarea rigorósa a principiiloru generale ale lingvisticei. 2. Adunarea si aprofundarea in specie, dupa putintia, a tuturor monumenteloru literarie si a tuturor dialecteloru romane. De aci impartirea operei de fația in doua sectiuni.

Mi-a cautatu se me ocupu mai multu de precuventarea acestei carti, din cauza cà ea este una din acelea ce ne prepara bine la intielegerea deplina a tendentiei auctorului, daca nu si la priceperea ultimeloru corolarie, pe care le va trage auctorulu din studiulu seu, candu acela va fi terminatu. —

Inainte de a intra in medias res, auctorulu in §. 1. sub titlu Motivulu, dice cà: „sciinti'a limbei nascuta asia de curendu, ne fiindu inca pe deplinu formulata, fiacare lingvistu, inainte de a purcede la brazduirea unui campu specialu, trebuie se 'si reculéga tóte notiunile teoretice, de ori-ce natura, pen-

tru cá se nu amble totu pipaindu pe intunerecu, buna-óra cá Bolza si cá Cihac“.

Dupa acestea auctorulu isi imparte intrég'a lucrare in urmatóriele cinci capitule:

- I. Conspectulu sciintieloru filologice;
- II. Lingvistic'a in genere;
- III. Lingvistic'a in specie;
- IV. Viéti'a limbei;
- V. Metoda si metode.

In capit. I se dau definitiuni si se facu distinctiuni intre filologi'a classica, precumu se considerá ea cá sciintia pâna in secolulu trecutulu si precumu e cunoscuta in dilele nóstre, apoi intre filologi'a comparativa si intre lingvistic'a moderna dicundu, cà lingvistic'a este acea ramura a filologiei comparative, care se ocupa de limb'a poporana, éra nu de cea cultivata si scrisa. Mai incolo face critic'a terminului *Ethno-psychologia* tradusu ad literam dupa germanulu „*Völkerpsychologie*“, care nu'i place, ilu adópta totusi in modu provisoriu (§§-i 6—7).

Dupace explica ceea ce intielege prin metod'a comparativa si arata locul ce se cuvine sciintieloru filologice in totalitatea sciintieloru, dà si o scurta istoria a sciintieloru filologice, apoi in §. 11. contrage tóte ratiunamentele de pâna acilea intr'unu resumatu claru.

In capit. II. voindu a tracta despre Lingvistica in genere, dupace in §. 13 permite o bibliografia filologica de 89 auctori, apoi in §. 14 supune la examenulu multimea de nume diferite, date nouei sciintie de càtra scriitori chiaru inainte de a se nasce aceea, sau dupa cumu se exprime d. Hasdeu, prunculu a fostu baptisatu inainte de a se nasce. Din acésta cauza ii dau de lucru terminii *Lingvistica*, *Glottica*, *Glossologia*, *Glossografia*, intre care afla totu atâtea distinctiuni subtiri, pâna ce se decide pentru *Lingvistica* cá terminu generale.

In §. 15. are a face cu limb'a in abstracto, pe care o definesce: Manifestatiune vocala, nativa a sufletului; candu limb'a in concreto este numai dialectu. „Limb'a este omenésca, dara dialectele suntu nationale.“ Mai departe distinge intre dialectu ethnologicu si dialectu antropologicu; aci inse constata, cà lingvistii dau preste mari dificultati, candu voru se intre in amerunte asupr'a naturei unui dialectu; aduce apoi exemple de certe intre unii filologi renumiti in acésta materia.

Studiulu ulterioru dela pag. 54 pâna la 65 va fi intielesu prea bine insemnandu cà: dialectele ethnologice se presenta sub doue puncte de vedere essentiali: punctulu de vedere periteticu, adeca precumu se vorbescu ori s'au vorbitu ele in acelasiu timpulu, in aceeaasi epoca, cá se le compari intre sine numai din acelasiu tempulu, graiuri sincronice, contimpurane; apoi punctulu de vedere anoteticu, cându adeca dialectele se compara dupa període successive, mergendu totu mai susu, pâna unde vei fi in stare se strabati in vechime, cumu

e de exemplu dialectulu nostru daco-romanesco, pe care-lu comparamu cu elu insusi asiá, precumu se vorbesce preste totu, de càtra generatiunile actuali, si asiá cumu s'a vorbitu inainte cu 100, cu 200, cu 350 de ani. Acésta parte a studiului si celu care'i urmédia despre Limb'a amestecata (§§. 65—81), merita se fia cetitu de càtra toti aceia, carii strimba din nasu la ori-ce le suna sau cá archaismi sau cá neologismi.

Cu atátu mai multu merita atentiunea nóstra tractatulu despre Limb'a nationala.

Auctorulu dà cuventului Natiune definitiunea acésta: „Natiune se chiama o mare familia, ai carei membrii pe de o parte au credinti'a inrudirei si solidaritatii loru, éra pe de alt'a possu, pentru relatiunile loru reciproce preste totu, o limba comuna, uniforma, pe langa care figurédia divergentie de dialecte, mari sau mici, puçine sau multe.“

„Acésta difinitiune o scimu, nu e perfecta; ea ni se pare totusi a fi mai buna decâtu ori-care din cele pàna acumu propuse,“ adauge dn. Hasdeu. Voindu apoi a dà definitiunea limbei nationale, auctorulu se vede constrinsu a permite unele espicatiuni despre influinti'a reciproca a dialectelor, pàna cându ajunge a'i dà acésta definitiune:

„Limb'a nationale este totalitatea unui grupu de dialecte, pusu intr'o deosebita conditiune, care lipsescu grupurilor dialectale in genere.“

Repetu, cà acésta definitiune póte fi intielésa pe deplin numai citindu cu luare-aminte intregu §-ulu 17 cându apoi potu pricepe si nefilogii, cà una este limb'a materna si alt'a e limb'a nationala, cà dialectu cultivatu cu ajutoriulu celorlalte dialecte, din care vré ori nu, trebue se adópte si óresicumu se sbea in sinesi, numai vocabule, dara si forme, mai de multe-ori si insusiri fonetice, pronuntiarea de cuvente.

Éca domniloru sublimele scopu ce avusera betranii nostrii, despre cari vorbesce dn. Hasdeu in prefatiunea sa. Crearea, inchiagarea, stabilirea unei limbi nationale romanesce, din tóte dialectele poporului, care se ajunga a fi comuna tuturoru romaniloru din tóte tierile locuite de ei. Nu fanaticismulu nici pedantismulu au condusu pe acei betrani intru cultivarea limbei, ci numai grij'a cea mai incordata pentru existenti'a nationalitatii, prin urmare si a patriei romanesce. Insusi dn. Hasdeu enuntia la pag. 82 memorabil'a sententia cà, intru càtu multe triburi omogene (unu poporu) avendu consciinti'a originei comune, nu se potu intielege unulu cu altulu prin instrumentulu unui singuru dialectu, broditu si consimtitu pentru acestu scopu, nu exista o natiune.

Fórte greu veridictu acesta esitu din pan'a dlui Hasdeu, din fatalitate inse totu asiá de dreptu, si din nefericire fórte puçinu consideratu pàna acuma de càtra acea classe a carturariloru nostrii, carii credu, cà daca vorbescu si scriu limb'a in dialectulu provinciei de unde se tragu ei, sau in jargonulu din suburbiele si piatile vreunei capitale, se afla in deplin'a posesiune a limbei nationale.

§. 18. Limb'a onomastica, sau de numiri, de nomenclaturi. Auctorulu dà acesteia urmatóri'a espicatiune.

„In ori-care tíera, in sinulu limbei comune de acolo, se afla asiá dicèndu, intercalata o alta limba, ceva cà unu statu in statu, in mare parte independenta de graiulu indigenu alu momentului si compusa din mai multe categorii de elemente érași independente una de alt'a, gramadite fàra nici-o inlantuire sistematica. Acésta limba este nomenclatur'a propria.“

Toti càti ne cunóscemu tíer'a si poporulu nostru, sau si alte tieri si alte popóra, vomu dà dreptu auctorului care dice la pag. 87, cà acea limba onomastica intrece si lasa departe pe limb'a romanésca comuna in numerulu cuventelor, si cà unu dictionariu, in care s'aru coprinde tóte numirile proprie locale de orasie, sate, cature, munti, déluri, movile, riuri, peraie, lacuri, balti etc. etc., plus tóte numirile proprie personale din calindariu, de „porecle“ si de familia, càte se audu pe intrég'a suprafacia a Romaniei, ar fi cu multu mai voluminosu decâtu vocabulariulu celu usitatu alu graiului romanesco.

Fórte bine facù auctorulu, cà mai trase atentiunea literatiloru nostrii si la acésta parte a limbei, ce merita unu studiu inadinsu, care inse pàna acumu abia fu considerata de càtra unii geografi si topografi.

§. 19. Limb'a in circulatiune. In acestu tractatu ce urmédia dela pag. 91 pàna la 105 se sustine o teoria, abia observata pàna acumu, de si confirmata la fiacare pasu in viati'a practica. In economi'a politica, in comerciu, cerculatiunea, miscarea mai désa sau mai rara a valoriloru dela o persóna la alt'a, dintr'unu locu in altulu, decide asupra realei valori. Nesce monete de auru tinate ascunse unu secolu intregu in lad'a cine scie a carei familii, potu se totu fia proprietatea ei, dara nu o scie nimeni, prin urmare ele nici cà existu pentru lumea cealalta. Din contra, valorile ce se afla in circulatiune de tóte dilele, in diecimi de ani, pàna ce li se tocése aversulu, reversulu, inca si marginile, suntu cunoscutu de tóta lumea, carei ii si aducu folóse inmiite. Auctorulu ne observa, cà intocma asiá se intempla si cu folosirea cuventelor in limba. Aplicandu acésta teoria anume la cuventele straine din limb'a nóstra, scóte ad absurdum tóte doctrinele tendentióse ale d-lui Cihac propagate in dictionariulu seu cu scopu de a face pe romani slavi si prin acésta a'i apropiá si mai tare, a'i inchiaga óresicumu, de ex. cu Russi'a. Dn. Hasdeu pe langa ce combate cu tóta vigórea absurditatile etimologice, este totusi departe de a nega, cà in limb'a romanésca nu aru fi multe slavisme si turcisme; adauge inse la momentu, cà asupr'a valórei loru reale decide numai circulatiunea; adeca slavismele si turcismele in activitatea cea vitala a graiului romanesco se perdu cu totulu facia cu partea latinésca a limbei, pentru-cà fiindu intrebuintiate fórte raru si nu preste totu, ci numai in unele regiuni, sau nici decumu, ele nu se audu, si multe din ele devinu successive date cu totulu uitarei. La acésta se mai póte adauge, cà alte cuvente au fostu in-

troduse cu invasiunile rusesci si turcesci si au esitu totu cu acelea. Cine se fia uitatu asia curendu terminii rusesci intercalati inadinsu in Regulamentulu Organicu inainte cu 50 de ani; si au nu se vediura sutele de inscriptiuni muscalesci pe la pravaliiile si magazinele comerciantiloru din capitala si din alte orasie; ele inse au disparutu cá si mai apoi rublele. Avea óre cineva dreptu se le si tréca in dictionariulu limbei romanesci, precumu face dn. Cihac? Intre 1850—1865 sub domni'a austriaca absoluta audiai pe romanii din Transilvani'a si Banatu vorbindu camu asiá: „Mi-a spusu notairulu, cá mi-a venitu Bescheidulu dela Statthaltere; sambata este Amsttag, se me ducu la Vorsteher se mi'lu dea. Acelu jargonu incepù se dispara dela 1867 incóce, a facutu inse locu la altulu si mai barbaru. „Se te duci la solgabirou, se'ti dea valosu la instantia, cá se nu te bintatuésca, se nu dai de birság si de nyomoruság, cá gystulu adau este si pe capulu teu.

Nu cumva carturarii romani dintre munti se tréca acei barbarismi in dictionariu, numai pentru-cá bietulu poporu strimtoratu de calamitati nenumerate, cauta se'i intrebuintiedie faça cu invasiunile? Credu cá nu, nici-decumu.

Din tóte acestea inse tragemu totu invetiatur'a de mai inainte, cá generatiunile actuali nu mai au nici-o di de perdutu, ci trebue se grabésca a'si crea si ficsa intrég'a limba nationala, daca voimu se fimu natiune intru tóta poterea cuventulu, éra limba nationala fara purificarea ei de strainisme exotice, de care nu se simte nici cea mai mica trebuintia, nu se póte nici cugeta.

Spre a invederá si mai bine principiulu circulatiunei, dn. Hasdeu aduce de exemplu limb'a englesa cá pe cea fórté amestecata. Unu scriitoriu si-a datu ostenel'a de a classifica cele 40 mii de cuvente din dictionariulu anglu alu lui Robertson, dupa originea loru, si au aflu de origine germana numai 13330, éra de origine latina 29854, cele germane inse circulédia de trei, de patru, pana si de diece-ori mai multu in viét'i'a poporului.

La noi proportiunea este tocma inversa, adeca circulatiunea cuventelor de origine latina este neasemenatu mai mare in limb'a nóstra daco-romana, decâtu a celoru de origine straina. Din nenumerate exemple auctorulu aduce pe unulu, care póte se surprinda pe multi. Cuventulu slavonescu dragu (de unde dragoste si dragostescu) este cunoscutu in tóte partile si clasele romani-me, usulu acestuia inse in proportiune cu usulu mai multoru cuvente de origine latina este de 100 de ori mai raru.

Cátra finea acestui tractatu auctorulu sustine cu dreptu cuventu, cá marele principiu alu circulatiunei s'ar potea privi cá pétr'a cea angulara a edificiului, si cá ceea ce se chiama fisioñomi'a unei limbi, nu este altu-ceva, decâtu rezultatulu circulatiunei; éra fisioñomi'a totala a limbei se compune din fisioñomiele sale partiale: fonetica, tonica, morfologica, sintactica, lexica, ideologica, resultandu fiacare dintru o cerculatiune deosebita.

Preste §. 20 Despre limbile antice si limbile moderne, cumu si preste §. 21 Despre limb'a poetica, trecu inadinsu, fara a le mai face analis'a, lasandu'i in grija celoru competenti in materia: me oprescu puçinu inca numai la tractatulu despre Etimologia §. 22 pag. 128—146), cá ramura de sciintia, asupra careia filologii moderni nu se invoiescu nici chiaru intru a'i da o definitiune unica, care se satisfac pe toti. Etimologi'a se ocupa, precumu bine scimu, cu derivatiunea cuventelor; dara din acelea studie migalóse au resultat si pana acuma la noi, cá si la filologii altoru popóra, o multime de hipotese fara picu de simbure, confusiuni si absurditati, in cátu au tóta dreptatea acei scriptori cari tienu, cá atátu etimologi'a vechia filologica, cátu si cea noua linguistica, suntu fórté periculóse (pag. 131). Mie unuia mi se pare, cá confusiunea babilonica in derivatiunile etimologice cresce cu atátu mai multu, cu cátu a crescutu „predilectiunea cea exagerata pentru sanscrita si érasu sanscrita,“ precumu se esprima autorulu la pag. 105. Dara limb'a romanésca mai este maltratata si torturata cu derivatiuni etimologice, nu numai prin ceea ce se dice pedanteria de carturari, ci si din alte motive inspirate de celu mai pronuntiatu egoismu politico-nationale. Daca dn. Cihac a cautatu si aflu cu ajutoriulu etimologiei cultivate de densulu mii de cuvente slavice in limb'a nóstra; apoi nu este asiá multu, de cându unii pseudo-filologi germani punendu etimologi'a la tortura cu verige si cu scóbe de otielu, mai multe mii de cuvente romanesci le presentara cá germane, sau daca voiti dace, cáci adeca dupa densii Dacu si Deutsch denóta una si aceeasi natiune si limba; asiá combinandu teori'a lui Cihac cu teori'a unoru germani, sau sumandu la unu locu $\frac{3}{5}$ cuvente slavice cu 12 mii cuvente cá daco-nemtiesci, noue nu ne mai remane nici macaru capulu si ochii, pentrucá dupa ei capu este din Kopf si ochiu este coruptu din Auge.

Din conclusiunile autorului adunate la pag. 145 resulta, cá studiulu etimologiei pre cátu este de greu, migalosu si chiaru periculosu, pe atáta e si necessariu.

§. 23. Resumatulu, cu care autorulu inchiaie acestu studiu alu seu, ilu va intielege bine si deplinu numai acelu ce nu 'si va fi pregetatu a cetí cartea intréga. De altmintrea studiulu acesta filologicu se continua in partea III sub titlu; Linguistic'a in specie, din care au si esitu vre-o 3 cóle, care inse nu facu obiectulu analizei de faça.

Crediendu cá cu analis'a, de si camu fugitiva, facuta acestui studiu nou alu d-lui Hasdeu, am indigitatu atátu cuprinsulu cátu si importanti'a lui, me resumu si dicu: Sciinti'a lingvistice, de si inca tenera si frageda, s'au apucatu totusi chiaru si de limb'a nóstra cá se o studiedie, inse cumu? facèndu multi cu ea cumu amu dice, experimentum in corpore vivo. In acelasi timpulu la noi a casa amutiandu vocea filologiloru de profesiune, sau prin mórte, sau apasati de betranetie extreme, ne pomeniramu cá 'si aróga dreptu de regulatori ai limbei, nu barbati carii se 'si fia luatu vreodata cultivarea ei

de problema a vietiei lor, ci cu totul altii, din alte sfere ale activitatii omenesci, intre cari mai multi ómeni tineri farmecati mai virtosu de unu dialectu, ori si numai de unu jargonu alu vreunei comune urbane mai mari, cu care audiulu lor s'a dedatu dela nascere. O anarhia rusínosa ne amenintia limb'a si prin urmare onórea nationala. Dn. Hasdeu vine cu studiile sale si apostrofandu pe carturarii pamenteni si straini, le dice se contenesca cu acestu vagabundagiu lingvisticu, se reincépa de acolo de unde au incetatu betranii, se se puna pe studiu fórte seriosu, se se abata iute dela nefast'a idea de a da natiunei romanesci o limba de moda cá tóte modele efemere, ci se lucre din respoteri la inaltierea unui edificiu maretiu si fórte durabile, care se merite in adeveru numele sublime de *l i m b ' a n a t i o n a l a c o m u n a*, fara care nu este natiune. Si dn. Hasdeu asternandu mai bine calea sparta de betrani, arata carturariloru si directiunea in care avemu se o continuamu.

Acestea si altele suntu dupa mine, calitati ale studiului seu, care merita a fi remunerate cu premiulu Eliadu de 5000 lei noi *).

Bucuresci, 1 Aprile 20 Martiu 1881.

G. Baritiu m. p.,

Analisa opului titulatu

Studie asupr'a constitutiunii romaniloru,

sau explicarea pactului nostru fundamentalu din 1 Iuliu 1866. De GG. Meitani. Bucuresci 1880.)*

Comentariile facute legiloru fundamentali si altoru legi sanctionate, scrise bine si propagate intieptiesce, suntu nu numai folositórie, ci in casuri nenumerate chiaru necesarie. Ele destépta consciinti'a drepturiloru omenesci, nutrescu totodata respectulu cátra legile statului. Considerate din acestu punctu de vedere studiile onor. domnu GG. Meitani intrate la concursu pentru unu premiu academicu, eu unulu salutu publicarea loru cu bucuria.

In tóte tierile libere una din grijile principali ale guberneloru si ale scólei este, cá se propage la poporu prin tóte calile si midilócele cunoscinti'a legiloru fundamentali si notiunii cátu mai multe din legile civili, administrative si penali. In statele unite nordamericane constitutiunea republicei se vede aipta pe table elegante, pe la localuri publice, chiaru si pe la asiá numite hoteluri. In mai multe staturi europene, compendie poporane de legi se dau in manile scolariloru din clasele primarie, se propunu si se explica la intielesulu loru. Are deci dreptate dn. Meitani, cându in prefatiunea sa dela fasc.

*) Dupa ascultarea acestei recenziuni citite odata in siedintia privata si a dou'a óra in presenti'a regelui, acelu premiu s'a si votatu dlui Hasdeu cu majoritate de 2/3 a membriloru adunati.

***) Cetita in comisiunea academiei romane din Bucuresci, esmisa pentru censurarea cartiloru de concursu la premie. Red.

III pune temeiul mare pe necesitatea de a se comenta si cunósce constitutiunea tierii, si totu asiá dreptate are, cându pune la unu fasciclu cá nota urmatóriile sententii pronuntiate si scrise de cátra onor. domnu Ioan Ghica senatoru si totuodata presedinte alu academiei: (vedi fasc. IV).

Convinsu de multu despre necesitatea comentariiloru de natur'a acestora, amu cititu si eu pe ale dlui Meitani cu atentiunea de care este capabila etatea mea inaintata si amu aflatu, cá de si acestea nu semena a fi scrise cá se petruna la masele poporului, puçinu preparate pentru studie de acestea, ele inse merita cu atátu mai multu atentiunea classeloru midiulocie, trecute celu puçinu prin scólele medie, si chiaru pentru jurisconsultii de profesiune potu fi de mare folosu in o multime mare de casuri si anume in acelea, unde se tragu paralele instructive intre constitutiunea romaniloru si intre constitutiunile mai vechi si mai recente ale altoru staturi libere.

Din studiile dlui Meitani s'au depusu la concursu in terminulu prevediutu de regulamentulu academiei, cei de antai trei fasciclii, voluminosi destulu, pentru cá se póta trece si de ceea ce numimu volume ori tomuri.

In fasc. I dupace lauda in prefatiune asiediarea principiului de domnia hereditaria, indata la inceputulu studiului seu dá definitiunea statului, ocupanduse apoi si de opiniunea respectiva a lui I. I. Rousseau, cumu si de natur'a staturiloru antice, trece la cele doue cestiuni de supremu interesu:

Ce este natiunea? Ce este poporulu?

Ajungèndu apoi cu aplicarea ce face pâna la congresulu si la conventiunea din Paris (1856—1858), definesce granitiile Romaniei si isi dá respunsu la o alta intrebare: Pâna unde se intinde gintea romana? Constata apoi in termini categorici, cá teritoriulu Romaniei este nealienabile.

Dela pag. 26 inainte dá câteva definitiuni, ale cuventului constitutiune, a dreptului politicu, publicu, si publicu europénu; atinge perderea Basarabiei si vorbindu despre congresulu dela Berlinu, atinge si art'a politica a lui Machiavelli, voiesce mesuri severe atátu contra cessioniunii de teritoriu, cátu si contra colonisarei cu elemente straine. Trecèndu la statistic'a poporatiunii rurale, trage mai multe paralele, pâna ce ajunge si la relatiunile din Angli'a.

Dela pag. 101 incepe si continua cu comentarea dreptului publicu si a partiloru sale; vorbindu pe largu despre naturalisare, se ocupa si de cestiunea evreiloru, de importantia proprietatiloru rurali, la care nu voiesce se admita pe straini; patri'a o numesce sentimentu santu alu iubirei cátra marea unitate a statului.

Pe paginile 173—180 auctorulu sustine o doctrina, asupra careia me simtiu obligatu a trage atentiunea tuturor romaniloru, cáci adeca dsa maneca dela principiulu: Unitatea nationala este mai puternica de cátu unitatea politica. Preste totu lupt'a dlui Mei-

tani contra cosmopolitismului vagabundu se intinde cá unu firu rosiu prin o parte mare a studiului seu.

De aci pâna la finea acestui fasciclu comentatorulu ne arata, cumu intielege dsa egalitatea.

Tendenti'a auctorului si spiritulu in care comenté-dia constitutiunea patriei sale, se cunósce de ajunsu din fasc. I. Dara si in urmatorii fasciclii suntu tractate cestiuni importante. Asia in fasciclii II dupa ce permite scrisórea onor. domnu A. Cretiescu primu presiedente la in. curte de cassatiune, intrandu in studiu, se ocupa de organisarea drepturiloru politice, intóna din nou egalitatea, recomanda studiarea trecutului, a istoriei nóstre, analisé-dia aristocratiile feudale, esplica ce trebue se fia legea si ce libertatea civila, personala, politica; aduce esemple din Angli'a, Franci'a, Belgiu; esplica cumu se fia intie-lesa si aplicata arestarea preventiva numai cá esceptiune, liberarea pe cautiune, respingerea fortiei prin fortia, confiscarea averiloru cá pedépsa, o condamna; aci in sa vine la legea vamiloru si la monopoluri, unde incapu esceptiuni; arata cumu pedéps'a mortiei in Romani'a este desfiintata.

De aci inainte tractandu inca pe largu despre dreptulu de proprietate, sustine in opositiune flagranta cu comunistii si cu toti banditii, cá de cându lumea, societate prospera a fostu numai acolo, unde proprietatea a fostu temeli'a, pe care s'au asediatu organisarea statului. Inchiaie cu comentarea proprietatiei date tieraniloru si cu a sclaviei de altadata.

Fasc. III. In prefatiune spune, cá a urmatu metodu exegeticu, face unu studiu in sboru de pasere asupra celoru mai insemnati publicisti cunoscuti, cari au scrisu despre dreptulu constitutionalu. In textu desvólta ide'a libertatiei de consciintia, libertatea culteloru; necesitatea absoluta a religiunei, fâra care omulu nu póte traí in lumea acést'a: toleranti'a religiósá in Romani'a; persecutiunile religiósé; religiunea mosaica; dogm'a lui Mahomedu; principiile religiunei crestine: iubiti-ve unii pre altii; traiti in pace si in armonia; exercitiulu culteloru; egalitate perfecta intre cultulu religiuniloru recunoscute pâna astadi; legea sinodala din 1872; despre tienerea registreloru starei civile; casatori'a civila si eclesiastica; controversa. Libertatea instructiunei e tractata pe largu dela pag. 81—122.

Dela pag. 122 se discute institutiunea pressei si libertatea, cumu si licenti'a. desfrenarea ei si pedepsele de a se dicta prin juriu.

Dela 171 inainte apara in termini categorici secretulu scrisoriloru si alu depesieloru telegrafice, asemenandu epistol'a depusa la posta cu o cetate ce nu se póte atacá. Ací apoi atinge si interesele comerciali si pre cele politice; trece la monopolulu posteloru si arunca intrebarea, daca judecatoriulu de instructiune póte sau nu, a strabate in biroulu telegrafo-postalu.

Dela pag. 303 se intinde asupra importantelui dreptu de intrunire, de asociari, pe care le afla fórte folositórie.

Dela p. 229 vine cercetatu dreptulu de a adresá petitiuni la autoritatile publice si dreptulu de a trage la

respundere pe functionari; dupa acestea vorbesce érași despre nationalitate dicéndu, „cá acést'a nu se conserva, decátu prin legatur'a ce apropie, unesce si stringe pe omu de tier'a sa.“

La pag. 260 estradarea refugiatiloru politici este oprita. Strainulu este consideratu cá unu adevératu óspe; acesta inse nu trebue se abusedie de acést'a si tuatiune. Ací autorulu memoré-dia templele de refugiu din anticitate, apoi Aten'a si Rom'a, in fine pe renumitulu Vattel despre indatorirea estradariloru.

Acesta este cá intr'o cója de nuca cuprinsulu celoru trei fasciclii. In ce directiune va continuá si cumu va terminá dn. autoru acesteá studie ale sale, se va cunósce mai tardiu. Eu din parte'mi amu cetitu si fasc. IV si afu, cá se continua in aceeasi directiune si in acelasi spiritu.

Aflandu eu atâtea idei pretiósé in acesteá studie, cumu si aplicarea loru in partea cea mai mare nimerita la gradulu de cultura, la recerintiele actuali si viitórie ale natiunei si patriei romane, nu hesitediu a le recomadá pentru premiulu statului Georgie Lazaru. Bucuresci Martiu 31 st. v. 1881.

G. Baritiu m. p.

Flor'a phanerogama din fostulu Districtu alu Naseudului.

De Florianu Porcius, Cav. alu ordinului corónei de feru class'a
III. vice-capitanu emerit.

(Urmare).

I. Monocotyledone.

Potamogeton Tourn. *Broscaritia*. (Notatóre).

- P. natans** L. *Br. notatóre*. Pre lacuri mici la Naseudu.
P. pusillus L. *Br. mitité*. Pre parae la Rodn'a-vechia si nóua, Sângiorgiu, Naseudu si Rusii-munti.
P. crispus L. *Br. crétia*. In apa stagnanta la Rusii-munti.

Calla L. *Cód'a smeului*.

- C. palustris** L. *C. sm. de paludine*. Pre morasteni la Cosn'a.

Lemna L. *Lentitia*. (Sdréie la Rodn'a).

- L. nimor** L. *L. mica* (Linte selbateca). Pre parae si balti.

Typha Tourn. *Papura* (Spetéza, Siovaru).

- T. latifolia** L. *P. lata in foi*. Lânga parae, balti, lacuri.

Sparganium Tourn. *Busduganu*.

- Sp. ramosum** Huds. *B. ramificatu*. Lânga parae, balti, lacuri, valcele, riuri.
Sp. simplex Huds. *B. simplu*. Totu acolo, inse mai raru.
Sp. natans L. *B. notatoriu*. Lânga lacuri la Rodn'a-vechia si Naseudu.

Cyperus L. *Caprisioru*.

- C. fuscus** L. *C. brunetu*. Pre locuri apatóse séu inundate, pre paludine.

C. flavescens L. *C. galbinu*. Pre asemenea locuri, inse mai raru.

Scirpus L. *Pipirigu*.

Sc. Tabernaemontani Gmel. *P. tabernemontanu*. Pre locu paludinosu la scald'a Antoni'a l'anga Rodn'a-vechia.

Sc. sylvaticus L. *P. selbatecu*. L'anga parae, riuri si valcele.

Sc. digynus Godr. (*Sc. maritimus* L. β . *digynus*). *P. digynu*.

α . *compactus* Krock.

β . *macrostachys* Willd. Ambele forme l'anga parae, valcele, riuri la locu morastenosu. Eu amu aflatu in acestu tienutu pl'ante numai cu 2 stigme.

Heleocharis R. Br. *Pipirigutiu*.

H. palustris L. *P. de paludine*. L'anga lacuri, parae, riuri pre locuri paludinose.

β . *gracilis* (*Scirpus varius* Schreb. *Eleocharis filiculmis* S. E. Tr. 3669). Totu la asemenea locuri, inse raru.

H. ovatus Roth. *P. ovatu*. Inca pre asemenea locuri.

Schoenus L. *Bumbusioru*.

Sch. compressus L. *B. compresu*. La Rodn'a-vechia pe locuri uliginose, inundate.

Eriophorum L. *L'ânaritia*. (*Bumbacaritia*, *Bumbacu de câmpu*).

E. gracile Koch. *L. gracila* si

E. angustifolium Roth. *L. angusta in foi*. Ambele specii pre locuri turfose-morastenoase la Cosn'a.

E. latifolium Hoppe. *L. lata in foi*. Pre locuri uliginose in regiunea montana.

E. vaginatum L. *L. vaginata*. La asemenea locuri in reg. montana si subalpina.

E. Scheuchzeri Hoppe. (*E. capitatum* Host). *L. capatienoasa*. Pre alpele Ineu la laculu „Lala,” 1903 metri.

E. alpinum L. *L. alpina*. Dupa B. Tr. 2210, S. E. Tr. 3692 si F. Fl. Tr. 3044 indicata pre alpii Gemenea, Corongisii si la laculu „Lala” nu amu aflatu in acestu tienutu. La laculu „Lala” provine numai *E. Scheuchzeri* Hoppe.

Carex L. *Carice*. (Rogozu).

C. dioica L. *C. dioicu*. Pre locu morastenosu la Cosn'a.

C. divulsa Good. *C. desbinatu*. Prin bercuri, raru.

C. muricata L. *C. ghimposu*.

α . forma gen. Pre locuri umede.

β . *virens* (*C. nemorosa* Lumnitzer). Pre locuri umede si deodata umbrase.

γ . *bracteis longissimis* (*C. virens* Lam). Totu pre locuri umede si umbrase, inse raru.

C. vulpina L. *C. rosietecu*. Pre locuri apatoase la Naseudu.

β . *interrupta* (*C. nemorosa* Rebut. non Lumn.). Totu la asemenea locuri, mai raru.

C. teretiuscula Schk. *C. rotundioru*. Pre locuri morastenoase la Cosn'a.

C. panniculata L. *C. paniculatu*. Pre locuri uliginose, l'anga parae in reg. montana.

C. curvula All. *C. incurbatu*. Numai la virvulu alpiloru Ineu si Gemenea la 2000 m.

β . *Rodnensis* mihi. Bractela infima linearis-subulata, asiá de lunga catu intréga spic'a (20—30 $\frac{m}{m}$). Pl'ant'a pana la 0.34 m. inalta. Totu acolo, raru.

C. atrata L. *C. negriciosu*. Pre toti alpii dela 1800 m. in susu.

β . *rhizogyna* mihi. Peduncululu spicei feminine infime forte lungu si provenitoriu dela bas'a culmului (paiului), intoema cá la *C. transilvanica* Schur. Totu acolo, inse raru.

C. fuliginosa Schk. *C. funinginosu*. Pre alpii Ineu, Stolu, Galati, Gemenea, Obersi'a-Rebri.

C. tomentosa L. *C. tomentosu*. Pre locuri umede de comunu.

C. montana L. *C. montanu*. Prin tufisiuri si pre la marginea silveloru frondose in reg. inferióra si montana.

C. Czeczii Ianka. *C-le lui Czech*. Dupa exemplariile primite dela loculu originalu Ganciu difera de *C. montana* prin bractelele foioase si lungi la spicele feminine infime. Prin tufisiuri, inse raru, in societate cu *C. montana*. Amu aflatu inse si de acelea pl'ante, la care dintre 3 culmi provenitori din aceeasi radacina unulu a avutu o bractela foioasa si lunga la spic'a feminina infima, pre candu la ceialalti 2 culmi au fostu acestea bractele tare scurte, cá la *C. montana* L. form. gen.

C. praecox Iacq. *C. de primavera*. Acést'a infaciosieza multe forme in acestu tienutu, si anume:

α . forma gen.

β . *transilvanica* (*C. transilvanica* Schur). Se distinge de form'a α prin peduncululu lungu alu spicei feminine infime, care provine dela bas'a (colulu) culmului. Spic'a contine inse mai multe floricele (fructe), si nu numai 5—6 cá la *C. gynobasis* Vill.

Ce se tiene de form'a radacinei, de form'a, marimea si perositatea fructeloru, consuna deplinu cu form'a α si difera de *C. gynobasis* Vill.

La cele mai multe pl'ante ale acestei forme posedu toti culmii provenitori din un'a si aceeasi radacina pedunculi lungi la spicele feminine infime, inse cate odata suntu unii dintre acesti culmi cu pedunculi scurti si toti adunati la virvulu culmului, incatu o parte dintre acesti culmi presenta form'a β si alta parte form'a α .

γ . *ambigua* mihi (An *C. rhizogyna* S. E. Tr. 3793 a. — *C. basilaris* Iord). Se distinge de form'a β prin aceea, cá tote spicele feminine infime suntu lungu pedunculate (constantu la toti culmii), inse posedu numai cate 5—8 floricele (nu mai multe), precumu si prin tempulu intardiadu alu inflorirei (2—4 septemani). Abstragendu dela form'a radacinei, dela form'a, nervositatea si perositatea fructeloru, infaciosieza form'a γ unu *C. gynobasis* Vill. in miniatura.

δ . *anomala* Ianka. La acést'a suntu spicele feminine la virvu masculine.

ϵ . *monoica* mihi. Numai cu un'a singura spica la virvulu culmului, care este deasupra masculina si de desubtu feminina, ori si vice versa.

ζ . *reflexa* Hoppe.

Afara de modificatiunile indicate mai susu provinu pl'ante cu bractele tare scurte, séu cu bractele lungi, uneori asiá de lungi, incatu intrecu preste spic'a masculina din virvulu culmului, apoi bractelele suntu uneori fara vagina, éra de alteori au o vagina pana la 9 $\frac{m}{m}$ lunga.

Tote acestea forme provinu pe colini in reg. inferióra parte singuratece si parte in societate.

C. polyrrhiza Wallr. (*C. umbrosa* Hoppe — non Host). *C. intufasiatu*. Prin poieni, l'anga paduri frondose, in reg. montana si subalpina.

C. flava L. *C. galbinu*. Pre locuri umede, paludinose.

C. bryzoides L. *C. tremuratoriu*. Prin paduri de fagetu si bradetu, si prin tufisiuri, in reg. inferióra si montana.

C. canescens L. *C. siorectu*. Pre locuri turfose, uliginose séu paludinose, in reg. montana, subalpina si alpina.

β . *longe bracteata* (*C. Kanitzii* mihi). Totu la asemenea locuri, inse raru.

C. Personii Sieber. *C-le lui Personi*. Pre locuri uliginose in reg. alpina, raru. Diferinti'a intre *C. canescens* si *C. Personii* este tare subtila.

- C. leporina** L. *C. iepurescu*. Pre locuri umede.
- C. lagopina** Wahlbrg. (*C. aproximata* Hoppe). *C. trispicatu*. La laculu „Lala“ pre alpele Ineu. Deci e delaturata dubietatea indicata in F. Fl. Tr. 3077 despre provenirea acestei specii in Transilvania.
- C. stellulata** Good. *C. stelatu*. Pre locuri umede.
- C. Grypos** Rchb. *C. intortocatu*. Pre alpi.
- C. elongata** L. *C. prelungitu*. Pre locuri turfóse la Cosn'a.
- C. remota** L. *C. remota*. Prin tufisiuri la locu umedu.
- C. bicolor** Abl. *C. bicoloru*. Pre alpele Isvorulu-mare la locuri umede si arenóse, unde l'amu aflatu mai dintâiu in anulu 1859.
Acésta specii nu e indicata nici in F. Fl. Tr. si nici in S. E. Tr.
- C. vulgaris** Fries. *C. vulgaru*. Pre locuri turfóse, paludinóse, uliginóse, ici colea, pâna pre alpi.
- C. rigida** Good. (*C. saxatilis* Willd.). *C. tiapenu*. Dupa B. Tr. 2149, — F. Fl. Tr. 3086, — N. M. E. p. 34 indicatu pre alpii dela Rodn'a Vîrvulu-omului si Gemenea nu amu aflatu. Pre acesti alpi amu vediutu numai *C. vulgaris*.
- C. dacica** Heuff. (Ung. Diagn. p. 130. H. Ban. p. 185 Nr. 1897). *C. dacicu*. La Naseudu lânga marginea unui lacu.
- C. Bueckii** Wimm. (*C. banatica* Heuff. H. Ban. p. 186 Nr. 1899. Ung. Diagn. p. 129. O. b. z. 1866 p. 105 ff.). *C. de Banatu*. Lânga marginea unui lacu la Naseudu.
- C. acuta** L. *C. taiatiosu*. Pre praturi umede, uliginóse, la marginea de lacuri.
- C. digitata** L. *C. degetatu*. Prin paduri si tufisiuri in reg. inferióra.
- C. ornithopoda** Willd. *C. curbatu*. Prin paduri subalpine.
- C. limosa** L. *C. de noroiu*. Pre morastini, lânga lacuri.
- C. pallescens** L. *C. palidu*. Pre locuri umede.
- C. pilosa** Scop. *C. perosu*. Prin paduri in reg. inferióra si montana.
- C. capillaris** L. *C. capilaru*. Pre pascatoriile subalpine si alpine.
- C. sylvatica** Huds. *C. selbatecu*. Prin paduri si tufisiuri la locu umedu.
- C. distans** L. *C. distante*. Pre locuri umede.
- C. Michellii** Host. *C-le lui Micheli*. Pre colini, ici colea.
 β . gynobasea mihi. Spic'a femenina infima lungu pedunculata si provenitóre dela bas'a culmului.
 γ . incompleta mihi. Fara de spice femenine, numai cu un'a singura spica masculina la vîrvulu culmului. Ambele forme β si γ mai raru cu form'a gen.
- C. tristis** M. B. (F. Fl. Tr. 3125 si posibilu S. E. Tr. 3757). *C. tristu*. Pre toti alpii cu substratu de varu.
 β . Baritiana mihi. Spic'a infima tare lungu pedunculata si provenitóre dela bas'a culmului, cá la *C. transilvanica*. Totu acolo, inse raru.
Pluralitatea spiceloru masculine la vîrvulu culmului este caracteristic'a acestei specii, prin ce se deosebesce de *C. sempervirens* si ferruginea, si numai fórte arareori — se póte dice exceptionalmente — provinu exemplare numai cu o spica masculina.
- C. sempervirens** Vill. (*C. ferruginea* Schk. — non Scop). *C. sempervirente*. Dupa B. Tr. 2174, — F. Fl. Tr. 3122 si S. E. Tr. 3757 b. rigida, indicatu pre alpii dela Rodn'a Vîrvulu-omului, Rotund'a, Corongisiu se referesce fara indoiala la speci'a precedenta. Nici *C. sempervirens* Vill. si nici *C. ferruginea* Scop. form. gen. nu amu aflatu in acestu tîenutu.
- C. clavaeformis** Hopp. *C. maciucatu*. Dupa S. E. Tr. 3775 indicatu pre valea câtra Rodn'a-nóua nu amu aflatu.

- C. hirta** L. *C. writiosu*. La locuri umede de comunu.
 β . hirtaeformis Pers. Totu la acestea locuri, inse raru.
- C. Pseudo-Cyperus** L. *C. caprisiorescu*. Pre locuri paludinóse, uliginóse, lânga lacuri.
- C. glauca** Scop. *C. albastriu*. La marginea unui lacu la Naseudu.
- C. paludosa** Good β . Kochiana (*C. Kochiana* D. C.). *C. de paludine*. Pre locuri paludinóse, lânga lacuri.
- C. riparia** Curtu. *C. de tiermuri*.
 α . forma gen.
 β . Nasodiensis mihi. Spica femenina infima fórte lungu pedunculata, si peduncululu provenitoriu din vagin'a fóiei infime.
 γ . androgyna mihi. (An *C. riparia*. b. paludosa & androgina S. E. Tr. 3810 b.). Spicele masculine la basa femenine.
Pre locuri paludinóse, lânga lacuri, parae. Formele β si γ mai raru.
- C. vesicaria** L. *C. besicosu*, si
- C. ampulacea** Good. *C. inflatu*. Ambele specii la marginea de lacuri, pre locuri uliginóse.
(Va urma).

PARTEA OFICIALA.

Nr. 87/1881.

Procesu verbalu

luatu in siedinti'a din 28 Februaru 1881 a comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Presiedinte: Iacobu Bolog'a, vice-presiedinte. Membri presenti: Br. D. Ursu, El. Macelariu, I. V. Rusu, Ios. St. Siulutiu, Vis. Romanu, B. L. Harsianu, I. Popescu, Zach. Boiu, Part. Cosm'a, Eug. Brote, N. P. Petrescu.

Secretariu: Georgiu Baritiu.

§. 81. Ad Nr. 13/1881 Ioanu Ivanu fiulu preotului Dimitrie Ivanu din Mohu, studentu in cl. VII la gimnasiulu de statu din Sibiu, cu testimoniu semestralu destulu de bunu, róga pe Asociatiune pentru o subventiune in bani.

— Nefindu votatu de câtra adunarea generala nici unu fondu pentru subventiuni transitorie, cererea nu i se póte implini.

§. 82. Ad Nr. 34/1881. Dlu vicariu alu Silvaniei Alimpju Barboloviciu transmite, sub dat'a din 16 Ianuariu a. c. protocolulu luatu in siedinti'a adunarei generale a despartimentului Nr. XI, tîenuta sub presidiulu domniei sale cá directoru in Simleulu Silvaniei in 22 Iuliu n. 1880. Din acelu protocolu aflamu, cá dupace fostulu actuariu alu despartimentului dlu Daniilu Delleu 'si-a datu dimissiunea motivata, adunarea o-a si primitu; ér' dupace se ceti protocolulu adunarei generale tîenute la 16 Iuliu 1878 in Basesci, presidiulu rugatu se dea informatiune despre executarea decisiuniloru luate in acea adunare, acest'a descopere causele, cari se paru a fi fostu fórte grave, pentru care adunarea destinata a se con-

vocá pe a. 1879 la comun'a Ciseriu, nu s'a potutu tiené, precumu nici ale comitetului; nu a fostu cu putintia nici executarea decisiuniloru luate in adunarea dela Basesci. Dupace periodulu de 3 ani alu activitatiei comitetului es-pirase, adunarea procede la alegere noua de 6 membri actuali, de 4 suplenti si unu actuariu; loculu adunarei generale pe 1881 se defige la comun'a Cehu in septem-an'a dupa Rusalii; se mai decide, cá membrii comite-tului se fia convocati ad personam, ér' publiculu atátu prin diarie, càtu si prin dnii protopopi.

— Conclusele adunarei generale din despartiem-ntulu XI se ieau spre sciintia; alegerile membriloru co-mitetului se confirma pentru periodulu prevediutu in re-gulamentu.

§. 83. Ad Nrii 35, 36 si 39. Invetiaceii de me-serii, anume: de cojocaria Nicolae Campeanu in Sibiiu; Todoru Maioru de cismaria in Székely-Keresztur; Ioanu Ratiu si Nicolae Comsi'a ambii din comun'a Racoviti'a aflatori in Sibiiu la maestrulu mesariu Iosef Bell — sub-sternu atestatele loru de invetiatura si portare buna, cesti 2 din urma prin mijlocirea dlui parochu Petru Florianu.

— Atestatele fiindu satisfacátorie, suntu a se con-servá in archivu, pàna càndu se voru transpune alaturea cu altele la societatea „Transilvani'a.”

§. 84. Ad Nr. 43/1881. Dlu canonicu Elia Vlassa, nou alesulu directoru alu despartimentulu XX din Blasiu, transmite protocolulu siedintiei subcomitetului, tienute in 16 Ianuariu, cuprindietoriu de 5 puncte, dintru cari se vede, cá dupace dlu canonicu Elia Vlassa insiste cu per-severantia asupra dimissiunei sale, subcomitetulu s'a con-stituitu numai in modu provisoriu, alegünduse de cassariu Dr. I. Ratiu, ér' de notariu Elia Chirila; mai departe cá pàna in 13 Iuliu a. trecut, dela 25 membri s'au in-cassatu 155 fl. mai tardiu la 2 ocazioni alti 35 fl. v. a. care sume s'au si inaintatu la cass'a Asociatiunei tran-silvane. Dupa aceste se ieau in discussiune cerculariele si intimatele comitetului centrale din 7 si 24 Decembre, cumu si script'a comitetului espositiunei, si se decide, cá spre a inaintá mai cu bunu resultatu scopurile respec-tive, pe 11 Febr. st. n. se se convóce o adunare estra-ordinaria a despartimentulu; in fine se comunica in copia si consemnatiunile membriloru fundatori, pe viatia si or-dinari din Blasiu si de prin vecinatate in nr. de 31, afara de cei cari au tramisu tacs'a de 5 fl. de adreptulu la comitetulu centralu din Sibiiu.

— Tóte lucrarile subcomitetului XX cuprinse in acelu procesu verbale alu seu, se ieau spre placuta sciintia, cu atátu mai virtosu, cá acestu subcomitetu este unulu dintre cele puçine, cari prin activitatea loru pa-triottica si nepregetátoria dau esemplulu celu mai demnu de imitatu.

Catalogulu membriloru s'a transpusu redactiunei „Transilvaniei,” spre a regulá dupa acela espeditiunea esemplarielor.

§. 85. Ad Nr. 53/1881. Protocolulu adunarei ge-nerále a despartimentulu VI (Dev'a) tienute in 4/16

Dec. 1880, insoçitu de raportulu dlui protopopu Ioanu Papiu alesu directoru in aceeași siedintia arata, cá fostulu directoru dlu dr. Lazaru Petco din diverse cause nu a fostu in stare se convóce vre-o adunare generala dupa cea din urma tienuta la Hunedór'a in 29 Iuniu 1876, adeca inainte cu 4^{1/2} ani; dar' in același timpu nici ma-caru subcomitetulu nu s'a potutu intruni, prin urmare nici nu s'a lucratu nimicu, si cá actele se afla in dis-ordine, ér' acum si adunarea acést'a este convocata fara nici o programa. Dupace se alege unu actuariu si se decide a se face parastasu pentru sufletulu lui dr. Ios. Hodosiu, adunarea pasiesce la alegerea de directoru si de membri ai subcomitetului, dupace periodulu celoru vechi a espiratu; ér' apoi ascultatu fiindu raportulu cas-sariului despre starea cassei, acést'a transpune nou ale-sului directoru sum'a de 28 fl. v. a. impreuna cu tóte actele prezentate adunarei prin dlu directoru in nr. de 156 bucati, cari se dau in grij'a si raspunderea nou ale-sului actuariu, spre a le pune in ordine si a le dá in revisiune subcomitetului. Loculu viitórei adunari gene-rale a despartimentulu se anumesce Dobr'a.

Dlu Ioanu Balomiri refusa verificarea protocolulu, din cauza cá acela nu cuprinde si numele membriloru càti au participatu la acea adunare.

— Alegerea noului subcomitetu si a directorulu seu se confirma. Celelalte puncte cuprinse in protocolulu acelei adunari se ieau spre sciintia cu acea observare din partea acestui comitetu centrale, cá numerulu conside-rabile alu barbatiloru romani de cultura superióra, do-miciliati pe o parte mare a teritoriului din comitatulu Hunedórei, va scí se-si concentre poterile sale, si pentru inaintarea scopuriloru Asociatiunei nóstre, cu atátu mai virtosu, cá sentinti'a: „ajuta-te singuru si atunci iti va ajutá si Ddieu,” este si remane adeveru eternu.

§. 86. Ad Nr. 59/1881. Raportulu dlui profesoru dr. Constantinu Moisilu dela Naseudu din 8 Febr. a. c. in care adeveresce primirea cercularieloru si intimateloru acestui comitetu inaintate de aici incependu din 18 Sep-tembre anulu tr. sub Nrii 236, 369. 377, 381 ex 1880 apoi sub 9 din a. c., la cari tóte observa cá, in tienu-tulu Naseudului inca nici pàna in diu'a de adi nu este infintiatu despartimentulu prevediutu in unele decisiuni ale adunariloru generale; ér' circulariulu de sub Nr. 369 'i-a datu ocaziune de a mai face o incercare pentru in-fiintiarea unui subcomitetu; cere inse dela comitetulu centralu consiliu si respective implinirea de 4 conditiuni.

— Dupa matura deliberatiune si cumpanire a to-turoru punctelor cuprinse in susu citatulu raportu alu dlui profesoru Moisilu se decide, cá se i se respunda la tóte in sensulu respectiviloru §§-i ai statuteloru si in con-sunetu cu unele concluse anteriori, luate de càtra doue adunari generale.

Relative la trimiterea fóiiei „Transilvani'a” pentru Naseudu si districtu, redactiunea este autorisata a o tri-mite gratis la cele doue bibliotece dela gimnasiu; ér' in privinti'a altoru espeditiuni din acea fóiia are a se con-formá esactu decisiunei luate in adunarea generala dela

Turd'a, si a luá de basa list'a membriloru estrasa din registrele cassariului; in prevedere inse, cá in Naseudu se voru inscrie membri noi, se se puna la dispositiunea dlui profesor Moisiu 10 esemplarie, spre a le a avé de indemana la inscrierea nuoiloru membri.

§. 87. Ad 69. Dlu advocatu Al. Filipu directorulu despartimentului VII (Abrudu), transmite pre lãnga comitiv'a sa din 10 Febr. 1881 procesulu verbale alu adunarei generale, tienuta la comun'a munténa Buciumu sub renumit'a Detunata, escusandu pre subcomitetu pentru intardiat'a transmite cu nesce impregiurari si pedeci locale, prin cari se causase perderea insemnariloru facute cu scopu de a compune din ele procesulu verbalu.

Din cele 8 puncte ale procesului verbalu se constata, cá dupace si acésta adunare se vediu necesitata a-si alege notariu ad hoc in locul celui ordinariu absentatu din caus'a morbului, cetinduse rapórtele despre activitatea de preste anu a despartimentului, si despre starea cassei, se alese o comisiune de 8 membri pentru conscrierea de membri noi si incassarea tacselor, ceea ce se si intemplà cu resultatu frumosu, càci dela 15 membri s'au incassatu 75 fl.; dela 2 membri noi pe viatia anume: dlu Alesandru Danciu proprietariu si directoru de mine si dlu Simionu Caiãnu medicu montanu câte 100 fl.; ér' dela alti 8 membri noi ordinari câte 5 fl. si câte 1 fl. pentru diploma; in fine dela 3 membri ajutatori câte 1 fl.; totu atunci dlu directoru Al. Filipu declarà, cá spesele despartimentului le va purtá domni'a sa din alu seu, ceea ce se primí cu aplause; ér' dupace se reintregí comitetulu alegénduse in locul repausatului Simeonu Balintu in unanimitate dlu Iosifu Jurc'a din Rosi'a, si de controloru dlu Dionisiu Balosu, de locu alu viitórei adunari generale fu anumitu opidulu Zlatn'a, adunarea generala fu inchisa de càtra directoru in ordine buna.

— Resultatele adunarei generale a despartimentului VII se ieau spre placuta sciintia, cá unele cari facu onóre patriotismului confratiloru locuitori din acea regiune. Sumele enumerate in procesulu verbale s'au transpusu la cass'a Asociatiunei cu ocaziunea adunarei generale dela Turd'a. Nou alesulu membru alu subcomitetului se confirma.

§. 88. Nr. 65. Comisiunea esmisa din siedinti'a comitetului dela 15 Ianuariu a. c. in persónele dloru: B. P. Harsianu si Vis. Romanu spre a luá in revisiune computurile de spese facute la inmormentarea colegului dr. Ios. Hodosiu, in raportulu seu din 4 Febr. a. c. propune, cá dupace ratiociniulu cuprinde esactu tóte sumele din alaturatele 14 conturi, se se indrepte la cassa spre a se platí.

— Cass'a este avisata a numerá sum'a de 226 fl. 46 cr. v. a.

§. 89. Nr. 70. Nou alesulu directoru alu despartimentului XX din Blasiu, dlu canonicu Ioanu Antonelli, transmite procesulu verbale alu adunarei generale estrordinarie din 11 Februariu, intru care, conformu dispo-

sitiuniloru primite dela comitetulu centrale s'a alesu altu directoru, dupa care comitetulu declaratú fiindu de intre-gitu, adunarea puse si astadata la ordinea dilei preparativele pentru espositiunea din 15/27 Augustu si decise a se infintia 2 subcomitete de espositiune, unulu in Blasiu, altulu in D. Santmartinu.

— Alegerea noua se confirma. Celelalte lucrari ale adunarei se ieau spre sciintia.

§. 90. Nr. 76. Ioanu Florea invetiatoriu in Heturiu, se róga prin scrisórea din 2/14 Febr. a. c. cá comitetulu se binevoiesca a doná fói'a Asociatiunei „Transilvani'a“ pentru modest'a biblioteca scolastica si poporala, pre carea comun'a se apuca se o infintieze.

— Se incuviintiéza, si redactiunea este autorizata a ingrijí pentru espeditiunea fóiiei „Transilvani'a“ la adres'a bibliotecei din Heturiu.

§. 91. Nr. 81. Dlu redactoru Nicolau F. Negrutiu se róga a i se trimite fói'a Asociatiunei cu atátu mai virtosu, cá n'aru avé de unde se reproduca in diariiele cari le redigiaza domni'a sa, articlii relativi la espositiunea din 15/27 Aug. a. c.

— Se i se trimita.

§. 92. Nr. 85. Ioanu Bardasiu studentu in cl. II de agronomia din Mediasiu, cá stipendistu alu Asociatiunei substerne atestatulu despre progresulu facutu in studii in semestrulu I alu anului scolasticu 1880/1.

— Spre sciintia.

§. 93. Nrii 378, 379, 380, 383 ex 1880, 10, 14, 28, 32, 40, 46, 48, 49, 50, 75, 60, 61, 62, 64 si 83 ex 1881.

In urmarea conclusului publicatu pe terminulu de 15 Febr. st. n. a. c. pentru dóue ajutórie de câte 25 fl., din cele 16 câte se dau dela societatea „Transilvani'a“ pentru invetiacei dela 8 feliuri de profesioni, s'au prezentatu pãna la terminu 21 de tineri cu suplicele lor, ér' unulu dupa terminu la 12 dile. Dintre acestia 7 insi n'au produsu nici unu testimoniu scolasticu, éra 6 insi numai testimoniu de câte 2 séu 3 cl. normale; inse fiinducà generós'a societate „Transilvani'a“ cere fórte in-tieptiesce de conditiune absoluta, cá concurentii la ajutóriele sale se fia terminatu cu lauda, déca nu mai multu, celu puçinu 4 cl. nórmasi (primarie), de aceea numai suplicele tineriloru cari au produsu testimonie de 4 cl. normale, pre lãnga aceea au implinitu si celelalte conditiuni prevediute in concursu, s'au potutu luá in consideratiune.

— Ajutóriele de câte 25 fl. v. a. se votéza in unanimitate:

1. Invetiachelului de fauraria Dionisiu Georgiu Popu de nascere din Basesci (Ilyésfalva) comitatulu Selagiului, nascutu in 1863 asediatu pre lãnga contractu la maistrulu Robert Mikola in orasiulu Zelau.

2. Ioanu Morariu nascutu in comun'a rurala Fofeldea, comitatulu Sibiiu, invetiachelu de pantofaria, asediatu cu contractu la maistrulu Carl Ott in Sibiiu.

Verificarea acestui procesu verbalu se concrede dloru :
Siulutiu, Cosm'a si Romanu.

Iacobu Bolog'a m. p.,
v.-presied.

G. Baritiu m. p.,
secret.

S'a verificatu in 3 Martiu 1881.

Siulutiu m. p.

P. Cosm'a m. p.

V. Romanu m. p.

Procesu verbalu

luatu in siedinti'a comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu, tienuta in 11 Martiu 1881.

Presiedinte: Iacobu Bolog'a, vice-presiedinte. Membri presenti: Paulu Dunc'a, El. Macelariu, Vis. Romanu, Ioanu Popescu, dr. Il. Puscariu, Parteniu Cosm'a.

Secretariu: Georgiu Baritiu.

§. 94. Ad Nr. 88. Dlu Parteniu Cosm'a referéza despre spesele cancelariei cuprinse in ratiociniulu substernutu de càtra veduv'a repausatului dr. Iosifu Hodosiu: dupa care perceptiunile suntu 75 fl., erogatiunile 59 fl. 93 cr., restulu de a se reprimi 15 fl. 7 cr.

— Ratiociniulu se incuviintiéza; ér' veduv'a repausatului se provóca, cá restulu de 15 fl. 7 cr. se-lu respunda la cassa in terminu de 15 dile dela primirea acestui conclusu.

§. 95. Totu dlu Cosm'a face urmatórea propunere: Considerandu, cà repausatulu secretariu alu doilea dr. Iosifu Hodosiu si-a ridicatu remuneratiunea pàna la finea lunei Decembre 1880.

Considerandu, cà agendele secretariului alu doilea, atàtu sub durat'a morbului, càtu si dela mórtea aceluia le-a provediutu si le prevede secretariulu primu, — remuneratiunea votata de càtra adunarea generala pentru secretariulu alu doilea, cu incepere dela 1 Ianuariu 1881 se asemnéza pentru dlu secretariu I Georgiu Baritiu, pe càtu timpu domni'a sa va fi in stare se indeplinésca tóte lucrarile ce cadu in resortulu secretariului alu doilea.

— Propunerea se adópta in unanimitate, si se decide a se avisá cass'a.

§. 96. Nr. 93. Ioanu Morariu cantoru in M. O-siorheiu, pre lãnga alaturare de atestate la suplic'a sa arata, cà fiulu seu Emanuilu invetiachelu la maiestru Tályai György, stipendistu alu societatiei „Transilvani'a,” s'a portatu asiá de bine, incàtu de si contractulu este inchiaietu pe 3 ani de invetiatura. principalulu seu s'a decisu a-lu presentá la corporatiune, spre a-lu inaintá in 1-a lunei viitóre de sodalu. Asiá tatalu seu se róga

a) cá pre lãnga cuietanti'a ce alatura se i se dea 12 fl. 50 cr. pe semestruulu computatu din 1 Octomvru 1880 pàna in 31 Martiu 1881, si

b) cá, din consideratiune, cà déca aru mai fi statu 1' anu cá invetiachelu, erá se mai capete 25 fl., comitetulu se se indure a-i mai asemná 12 fl. 50 cr. din cari se platésca tacsele de liberare, si se-si faca ceva vest-minte.

— Cererea se i se acóde in ambele puncte, in alu doilea inse cu conditiune, cá se submita incóce atestatu fiului seu, séu documentulu liberarei din starea de invetiachelu si recunóscerea de sodalu.

§. 97. Nr. 92. Atestatulu datu din 24 Febr. a. c. de maiestruulu jocariu Ioanu Fulea din Saliste, invetiachelului Georgiu Fulea.

— Se iea spre sciintia.

§. 98. Nr. 59. Parochulu Andreiu Antonu din Gherl'a, protestéza cu totu adinsulu in contr'a votarei stipendiului Galianu in favórea studentelui Stefanu Csicsó Popu si pretinde espicatiuni.

— Se i se rescria, cà espicatiunile cerute de repetitive-ori de càtra altu consangénu, dlu protopopu I. Papiriu Popu, s'au datu in sensulu si dupa liter'a testamentulni, si se potu cetí in procesulu verbale alu comitetului publicatu in „Transilvani'a“ Nr. 5—6 pag. 38—39.

Verificarea acestui procesu verbale se concrede dloru :
Cosm'a, Romanu si Popescu.

I. Bolog'a m. p.,
v.-presied.

G. Baritiu m. p.,
secret.

S'a cetitu si autenticatu.
Sibiu 12 Martiu 1881.

P. Cosm'a m. p.

V. Romanu m. p.

I. Popescu m. p.

Catalogu alfabeticu

asupra cartiloru aflatóre in bibliotec'a „Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a pop. rom.“ pàna inclusive la adunarea gen. dela Turd'a din 7—9 Aug. 1880, compusu de Petruscu Petrescu, archivariu si bibliotecariu alu Asociatiunei.*)

A.

Abaffy Franc. Pro se — a statibus comitatus arvensis ad comitia deputatus. Budae 1790 8° br. (1073).

Abel Fr. G. Iuvenals et Sulpizius sãmtl. Satiren. Lemgo 1785 8° (657).

Academ'ia, Statutele si regul. — romane. Bucuresci 1872 br. (990).

Academie der Wissenschaften, Wien. Sitzungsberichte a) der mathemat.-naturwiss. Klasse. vol. I—LXX (din v. XXVIII—XXX lips. br. 1—17; din LXX bros. 6—8). Registre 7 br.; b) Philosoph.-histor. Klasse. vol. I—LXXVIII (din a. 1849 l. br. Aprile—Sept., din 1850 l. br. Aug. et Sept. din vol. VIII l. br. 9—10, din vol. LXV l. br. 10, din LXVIII br. 9—10), 8 br. registre; c) Archiv f. Kunde österr. Geschichtsquellen v. I—IX, XI—LII, 2. registre; d) Oesterr. Geschichtsq. vol. 37; e) Notitzblätter, Beilage z. Archiv. 9 vol.; f) Denkschriften d. math.-naturw. Klasse. vol. 1—33; g) Tafeln zu d. Denkschr.; h) Jahrbücher d. Central-Anstalt f. Meteorologie u. Erdmagnetismus vol. 8 (1230).

Ackner M. I. Beitrag z. Geognosie u. Petrefactenkunde d. südöstl. Siebenbürgens. br. 4° (585).

Acta societatis jablonovianae de Henetis vandalis de Lacu Musiano v. IV. Lipsiae 1774 (376).

Acte div. (vedi prot. corr. Nr. 1114—1228).

*) Numerii din parantese arata locatiunea opuriloru in dulapuri.

- Actele* confer. tiente de rom. gr. cath. din provinci'a metrop. Alb'a-Iuli'a. Blasiu 1871 8° (12).
- Acte* si date despre confer. rom. tiente la Miercurea in 7 si 8 Martie 1869. Pest'a 1870 8°. 2 es. (273).
- Adelung Joh. Chr.* Aelteste Geschichte der Deutschen bis zur Völker-Wanderung. 1 vol. 8°. Leipzig 1806 (463).
- Aimé-Martin*, vedi Neguliciu.
- Akademia*, A magyar tudományos — Mon. Hungariae hist. magyar történelmi emlékek p. I 1—9, p. II 1—7, 9, 11, 15; 8° vol. 19 (1237).
- Magyar tudományos történ. vol. 18. Se continua (1249).
- Aehrenlese*. Beiblatt z. siebenbürgischen Zeitschrift f. Handel u. Gewerbe 1 Hft. Hermannstadt 1866 (1043).
- Aleksandri V.* Opere complete. 7 vol. 8°. Bucuresci 1875 (736).
- Alexi I.* Gramatica daco-romana sive valachica. 1 vol. 8°. Viennae 1826 (852).
- Allasii Leonis* de utriusque eccl. occ. atq. orient. perpetua in dogmate de purgatorio confessione 1 vol. 8°. Romae 1655 (54).
- Almanach* v. Ungarn. 1 vol. 8°. Wien u. Pressburg 1778 (1247).
- Almanach*, Magyar tudom. Akademiai — 1 vol. 8°. B.-Pest 1879 (1391).
- Ambrosius C. W.* Zur Hebung d. Gras-Cultur. br. Czernowitz 1860 (1136).
- Amiculu popului.* Calindariu. Sibiu 1862, 1872/3 (1242).
- Amiculu scôlei*, redactatu de V. Romanu 1 vol. (I. Nr. 5—10) 4°. Sibiu 1861 (1288).
- Ammon Dr. Chr. Fr.* Anleitung z. Kanzelberedtsamkeit. 1 vol. 8°. Nürnberg 1812 (87).
- Analele* soc. academice rom. v. I, II et IV. Bucuresci 1869 (1272).
- Analele statistice* ale Romaniei pe 1866, 4° bros. VII p. 1. Bucuresci 1869 (948).
- Andreae II* decretum origin. quo regn. Hungariae constituit, a. 1222 br. Budae 1829 (347).
- Andree Karl.* Buenos Ayres u. die argentinischen Provinzen. 1 vol. 8°. Leipzig 1856 (420).
- Wanderungen durch d. chinesisches Reich v. A. et Gabet. Deutsch. v. — 1 vol. 8°. Leipzig 1855 (419).
- Animadversio* in recens. hist. de origine Valachorum in Dacia. 1 vol. Budae 1814 (288).
- Anleitung* z. Verfassung d. im bürgerl. Leben vorkom. Aufsätze mit Rücksicht auf d. sieb. sächs. Privatrecht. Hermannstadt 1841 (204).
- Anonymische* Schrift die im Grossfürstenth. Siebenbürgen im Vorschein gekommen ist, u. die Trennung d. siebenbürgisch. Hofkanzlei von d. ung. zum Gegenstande hat. 1791 germ. si lat. br. (1071).
- Antonelli I.* Breviarium historicum alu scóloru din Blasiu br. 8°. Blasiu 1878 (969).
- Istori'a popului romanu de T. Liviu, cartea I si II 8°. Blasiu 1860 (706).
- Antonii C.* de martiri ordo historiae juris civ. ed. IV. 1 v. 8°. Viennae 1779 (282).
- Anzeigen*, Priv. — aus sämmtl. k. k. Erbländern. 1 vol. 4°. Wien 1774 (453).
- Apophthegmatum* ex opt. utriusq. linguae script. 1 vol. 8°. Lugduni 1561 (672).
- Aprobatae* et compilatae constitutiones. 2 vol. 4°. Kolosvárt 1815 (219).
- Arenstein Dr. Ios.* Oester. Bericht über d. intern. Ausstell. in London 1862. 1 vol. Wien 1863 (925).
- Aricescu C. D.* Istori'a revolutiunei rom. dela 1821. 1 vol. 8°. Craiov'a 1874 (248).
- Aricescu*, Acte justificatóre la ist. rom. dela 1821. 1 vol. 8°. Craiov'a 1874 (249).
- Aristoteles* Werke. Poetik, übers. von Dr. Hoffmeister u. Dr. Knebel. Stuttgart 1840 (699).
- Arnth Ios.* Archeologische Analecten. Tabelle. Wien 1851 (1324).
- Aron Teodor*, Anotari din istori'a ecl. despre urzirea si latirea credintiei crestine intre romani. 1 vol. 8°. Pest'a 1850 (33).
- Ars semper gaudendi*. 1 vol. 8°. Viennae 1756 (667).
- Artaria et Cnie.* Nouvelle carte geograph. et des postes de L'Europe. 4 fol. Vienne (552).
- Articuli dietales* Budenses, a. 1792. Pestini et Posonii (163).
- Articuli dietales* a. 1791/2. 4°. Cibinii (155).
- Posonienses a. 1715. Debreczini 1726 (106).
- Artistii in viétia.* Explicatiunea operiloru de pict. sculpt. si architectura ale —. Bucuresci 1865 br. (996).
- Arz I. Agri Sabesiensis* et loc. conf. topograph. mineralogica. Dissertatio br. Cibinii 1801 (961).
- Asaki G.* Culegere de poesii. 1 vol. ed. 2. 8°. Iasi 1854 (737).
- Asociat. trans.* Actele — pro 1862/6. 1 vol. 3 ex. 8° (1295).
- Astl H.* Alfab. Sammlung all. polit. Gesetze d. Kaiserth. Oesterreich. 3 vol. 8°. Wien. 1858 (1373).
- Atanasescu D.* Istori'a romaniloru pentru rumanii din drépt'a Danubiului dupa Urechia si Cosacovicu, br. 8°. Bucuresci 1867 (1009).
- Ateneulu romanu.* Revista mens. pro 1866/8. 7 fasc. (1270).
- Atlas* fisicalu si technicu cu figuri fisico-mat. folio. (Fara titula) (1336).
- Auer Alois*, Tafeln z. Vortrage der Polygraph. Apparat der Staats-Druckerei in Wien 1853 (603).
- Ausstellung.* Erste dalmat.-kroat.-slavon. — in Agram 1864. 1 vol. (931).
- vedi Wien.
- Ausstellungsbericht.* Offic. — herausgeg. v. österr. Central-Comité. Weltausstell. zu Paris 1867. 17 vol. 8°. Wien 1867 (926).
- Austria.* Universal-Calender f. d. J. 1850 8°. Wien (1244).
- Auror'a romana*, fóia beletr. 2 vol. Pest'a 1863/4 (1298).
- Avventure di Telemaco.* Venezia 1756. 1 vol. (833).
- Az első* folyamodásu kir. törvény-székek és járásbiroságok terület-köreibek kimutatása. 1 vol. Pest 1872 (1384).

B.

- Babler H.* Quadriga iudicum seu de officio jurisdictione. Folio. Neostadii 1728. (1327).
- Balasescu Nif.* Epistolele si evangeliile pentru dumineci si serbatori. 1 vol. 8°. Bucuresci 1864 (41).
- Baldauf P.* Das Reich Gottes auf Erden. Predigten. 3 vol. 8°. Gratz 1821 (89).
- Ballmann I. M.* Statist. Landeskunde Siebenb. im Grundrisse. 1 vol. 8°. Hermannstadt 1801 (543).
- Bancila P.* Colindele craciunului si ale pasciloru. 8° br. Sibiu 1875 (728).
- Banus Steph.* Elem. jurisprudentiae naturalis. 1 vol. 8°. Claudiopoli 1836 (148).
- Barasch Dr. I.* Cursu de igien'a popor. Ser. I. Bucuresci 1857 (229).
- Barasiu Dr. I.* Cursu elementaru de istori'a naturala. T. I zoologi'a. 8° 2 ex. Bucuresci 1864 (611).
- Barcianu S. P.* Adunare de istorióre morale. 16°. Sibiu 1864 (771).

- Gramatic'a germana, teoret. pract. pentru usulu tiner. rom. 1 vol. ed. II 8°. Sibiu 1864 (858).
- Baritiu G.* Catechismulu calvinescu impus clerului si popor. rom. sub Georgiu Racoti I si II. 1 vol. 8°. Sibiu 1879 (1388).
- Dictionariu ung. rom. 1 vol. 8°. Brasiovu 1869 (889).
- Istori'a regim. II rom. graniciaresecu transilv. 1 vol. 8°. Brasiovu 1874 (263).
- vedi si Transilvani'a.
- O. Magyar-román zsebszótár. 1 vol. 8°. Kolozsvárt 1870 (905).
- Barnuti S.* Dreptulu publicu alu romaniloru. 1 vol. 8°. Iasi 1867 (132).
- Barthol* a Cartagena. Enchiridion juris utriusq. 1 vol. 32°. Francofurti ad M. 1735 (98).
- Bartolomaeides L.* De bohemis kishontensibus commentatio historica, bros. 4°. Wittenberg 1783 (362).
- Comitatus Gömöriensis notitia statist. 4°. Leuschoviae 1806 (305).
- Bassero A. H.* Cursu elementaru de antropol. si med. practica. 8° 1 vol. 2 ex. Bucuresci 1863 (225).
- Bauer S.* Praktisches Hand- u. Hilfsbuch f. Stadt u. Landprediger. 4 vol. 8°. Leipzig 1828 (84).
- Becher Dr. Siegf.* Das österr. Münzwesen v. J. 1524—1838. 2 vol. (921).
- Statistische Uebersicht d. Bevölkerung d. österr. Monarchie. 1 vol. 8°. Stuttgart u. Tübingen 1841 (521).
- Album d. glorr. Ereignisse der Woche v. 12/18 März 1848. Wien 1848 (407).
- Beck Chr. A.* Jus publicum Hungariae. 1 vol. Wien 1790 (158).
- Becker Bernh.* Die Reaction in Deutschland gegen d. Revolution v. 1818. 1 vol. 8°. Wien 1868 (451).
- Beda C.* Vertheidigung d. Deutschen u. Slawen in Ungarn. 1 vol. 8°. Leipzig 1843 (977).
- Bedeus Ios.* v. Scharberg: Histor.-geneal.-geol. Atlas z. Uebersicht d. Geschichte d. ung. Reiches, seiner Nebenländer u. d. angrenzenden Staaten u. Provinzen. (Folio mare). Hermannstadt 1851 (1334).
- Begleiter I.* Vindiciae const. et priv. nat. sax. 1 vol. 8°. Cibinii 1803 (283).
- Behamb Ferd.* Notitia Hungariae Berneggeriana. Argentorati 1676 (316).
- Beiusiu.* Raportu gen. despre gimn. r. gr. cath. din — pro 1870/1, br. (973).
- Beli Math.* Compendium Hungariae geograph. 1 vol. 8°. Posonii 1783 (504).
- De vetere litter. hunno scythica exercitatio. 4° br. Lipsiae 1718 (356).
- Belius C. A.* De Maria Hungariae regina comment. histor. crit. 1 v. 4°. Lipsiae 1742 (354).
- Benczur Ios.* Hungaria semper libera suique juris. 1 vol. Vindobonae 1764 (363).
- Benigni I. H.* v. Mildenberg. Statistische Skizze d. siebenbürgischen Militärgränze. 1 vol. ed. 2. Hermannstadt 1834 (533).
- Statistik u. Geographie v. Siebenbürgen. 3 vol. 8°. Hermannstadt 1837 (532).
- Unterhaltungen aus d. Geschichte Siebenbürgens. I Bd. 8°. Hermannstadt 1840 (440).
- Benkö Ios.* Imago nationis Syculicae hist.-polit. 1 vol. Cibinii et Claudiopoli 1791 (289).
- Benkö K.* Marcsszék ismertetése. 1 vol. 8°. Kolozsvárt 1868 (483).
- Benzur Ios.* Jus publ. Hungariae. Viennae 1790. 1 vol. 8° (297).
- Berger Dr. I. N.* Kritische Beiträge z. Theorie d. österr. allg. Privatrechtes. 1 vol. 8°. Wien 1856 (187).
- Berger Th.* Synchronistische Universal-Historie d. vornehmsten europäischen Reiche u. Staaten. Folio. Coburg u. Leipzig 1767 (1337).
- Bergeri I. H.* Resolutio legum obstantium, quae in comp. juris Lauterbachii exprimuntur. 1 vol. 8°. Wittenbergae 1716 (173).
- Berthet Elie.* Le juré. Paris 1865 (816).
- Beschlüsse* d. sächs. Nations-Universität. 1861. Iustitzsachen, bros. (1044).
- Beszédek* tára záratékul az 1837-ik országgyül. jegyzőkönyvhez. 3 vol. (1306).
- Betlerius I.* Rerum transilvanicarum libri quatuor (?) 1663. 1 vol. 12° (281).
- Bibliotèque* pour tout le monde. Directeur: Ad. Riou. 46 br. 8° (824).
- Bibra, Freih. v.,* Tafeln z. Abhandlung: Beiträge z. Naturgeschichte von Chile (1323).
- Biedermann Em.* Die freie Theologie oder Philosophie u. Christenthum im Streit u. Frieden. Tübingen 1844 (1362).
- Bielek Lad. v.* Ethnogr. geograp. Statistik d. Königreichs Ungarn u. dessen Nebenländer, br. 8°. Wien 1837 (524).
- Bielz E. A.* Fauna d. Wirbelthiere Siebenbürgens. 1 vol. 8°. Hermannstadt 1856 (610).
- Handbuch der Landeskunde Siebenbürgens, eine statist. topograph. Beschreibung d. Landes. 1 vol. 8°. Hermannstadt 1857 (527).
- Die dakischen Tetradrachmen Siebenbürgens, br. 8°. Hermannstadt 1874 (978).
- „Transilvania“ Beiblatt d. Sieb. Boten pro 1861. 1 vol. 8°. Hermannstadt (1258).
- Binder I. F.* Verzeichniss d. in Siebenbürgen wildwachs. nutzbaren Pflanzen nebst e. Anhang d. dem bebauten Lande schädli. Unkrauten u. d. Giftpflanzen. 1 vol. 4°. Hermannstadt 1843 (963).
- Biographia* succinta medicorum Hungariae et Trans. 1 vol. 4°. Lipsiae 1774 (553).
- Biro M.* Egy mezei gazda élete. Kolozsvárt 1847 (1374).
- Biseric'a ortod. rom.* Jurnalul period. ecles. 2 vol. 8°. Bucuresci 1874/5 (a. I lips. Nr. 6/9) (1302).
- Bisseli Jo.* Medula historica. 1 vol. 8°. Ambergae 1675 (276).
- Bistritz.* Programm d. Obergymn. in — pro 1864/5 et 65/6, br. (970).
- Blasiensis,* Annales gym. gr. cath. majoris — pro 1855, 58 et 77/8. 3 bros. (968).
- Blätter* f. Geist, Gemüth u. Vaterlandsk. 1 vol. 4°. Kronstadt 1840 (1261).
- Bluntschli.* Allgem. Staatsrecht. 2 vol. 8°. München 1863. 3 Aufl. (799).
- Bobu Ioanu,* vladic'a Fagarasiului, cuventare de instalare in a. 1784, br. (1050).
- Bod I. E.* Allgem. Betrachtungen über d. Weltgebäude. 1 vol. Berlin 1818 (629).
- *Petrus.* Hungarus Tymbaules. br. 1764 (285).
- Synopsis juris connubialis. br. 8°. Cibinii 1763 (118).
- Boehmeri G. L.* Principia juris canonici. 1 vol. 8°. Gottingae 1762 (217).

(Va urmá).